

Fonden for økologisk landbrug - Ændringsbudget 2019

Beløb i 1000 kr.	Basisbudget 2019 (Senest indsendte budget)	Ændrings- budget 2019	Relativ fordeling af B i %	Ændring A => B 100*(B- A)/A
Note	A	B	C	D
INDTÆGTER:				
Overført fra forrige år	31.705	35.926		13,3
1 Produktionsafgifter	0	0		-
2 Promillemidler	10.000	10.000		0,0
3 Særbevilling og anden indtægt	30.000	30.000		0,0
4 Renter	-150	-80		-46,7
				-
I. Indtægter i alt	71.555	75.846	0,0	6,0
UDGIFTER:				
Samlede tilskud fordelt på formål				
Afsætningsfremme i alt	24.973	25.673	61	2,8
Forskning og forsøg i alt	5.596	6.225	14	11,2
Produktudvikling i alt	0	0	-	-
Rådgivning i alt	9.795	9.944	24	1,5
Uddannelse i alt	250	529	1	111,6
Sygdomsforebyggelse i alt	0	0	-	-
Sygdomsbekæmpelse i alt	0	0	-	-
Dyrevelfærd i alt	0	0	-	-
Kontrol i alt	0	0	-	-
5 Særlige foranstaltninger i alt	0	0	-	-
Medfinansiering af initiativer under EU- programmer i alt	0	53	-	-
II. Udgifter til formål i alt	40.614	42.424	100,0	4,5
6 Fondsadministration				
7 Fondsadministration - særpuljer	300	300	32	0,0
Revision	150	150	16	0,0
Advokatbistand	55	55	6	0,0
Effektvurdering	60	60	6	0,0
Ekstern projektvurdering	0	0	-	-
8 Bestyrelseshonorar/ beforderingsgodtgørelse	369	369	40	0,0
Tab på debitorer	0	0	-	-
III. Administration i alt	934	934	100	0,0
IV. Udgifter i alt	41.548	43.358	200	4,4
11 Overførsel til næste år	30.007	32.488		8,3
Overførsel til næste år i pct. af årets udgift	72,2	74,9		3,7
Heraf udisponerede midler	30.007	32.418		
Overførsel af udisponerede midler i pct. af årets udgift	72,2	74,8		

Fonden for økologisk landbrug - Ændringsbudget 2019

Beløb i 1000 kr.	Basisbudget 2019 (Senest indsendte budget)	Ændrings- budget 2019	Relativ fordeling af B i %	Ændring A => B 100*(B- A)/A
Note	A	B	C	D

Supplerende oplysninger:

Samlede tilskud fordelt på tilskudsmodtagere					
1	Økologisk Landsforening i alt	16.705	17.119	40,4	2,5
2	Landbrug & Fødevarer i alt	7.797	8.289	19,5	6,3
3	Landbrug & Fødevarer, SEGES i alt	6.562	7.393	17,4	12,7
4	Aarhus Universitet i alt	1.935	1.935	4,6	0,0
5	Organic by Nørskov/NewNordica i alt	1.349	1.349	3,2	0,0
6	Food from Denmark i alt	1.029	1.029	2,4	0,0
7	Producersammenslutningen BAD (Bio Aus Dänemark) i alt	901	901	2,1	0,0
8	Zealand Business College i alt	731	731	1,7	0,0
9	Producersammenslutningen Fremme af Økologisk Kvalitets Svinekød (FØKS) i alt	700	700	1,7	0,0
10	Randers Regnskov i alt	600	600	1,4	0,0
11	Foreningen for Biodynamisk Jordbrug i alt	536	536	1,3	0,0
12	Fonden Københavns Madhus i alt	500	500	1,2	0,0
13	Dansk Vegetarisk Forening (DVF) i alt	383	383	0,9	0,0
14	Frugtformidlingen i alt	375	375	0,9	0,0
15	Økologisk VKST i alt	281	281	0,7	0,0
16	Udviklingscenter for Husdyr på Friland i alt	230	230	0,5	0,0
17	Norm IVS	0	73	0,2	-
V. I alt		40.614	42.424	100,0	4,5

Fonden for økologisk landbrug - Ændringsbudget 2019

Noter

Seneste indsendte budget er fondens godkendte basisbudget 2019.

Fonden har imødekommet en række projektførlængelser, som indgår i ændringsbudgettet. Der er projektførlængelser i følgende puljer:

- Den ordinære pulje: Projekt nr. 15, 17, 18, 19 og 26
- Eksportfremme puljen: Projekt nr. 11
- Puljen for National Afsætning: Projekt nr. 6, 12 og 21

Note 1. Produktionsafgifter

Fonden opkræver ikke produktionsafgifter.

Note 2. Promillemidler

Der er budgetteret med ordinære promillemidler på 10 mio. kr., jf. §24.24.51 i finansloven for 2019.

Note 3. Særbevilling og anden indtægt

Der er budgetteret med en indtægt på 30 mio. kr. i 2019, som led i første år i Økologiaftalen 2019-2021. Der er budgetteret med, at styrelsen overfører midlerne til fonden i 2019. Udmøntningen af midlerne vil ske i efteråret 2019 og bevilges til projekter som gennemføres i 2020. De 30 mio. kr. indgår derfor i overførslen til næste år dvs. 2020-budgettet.

Note 4. Renter

Som følge af forholdene på pengemarkedet forventes der negativt afkast af fondens indestående likvider.

Note 5. Særlige foranstaltninger

Ingen bemærkninger.

Note 6. Fondsadministration

Opgaverne vedrørende fondens sekretariat og generelle omkostninger varetages af Landbrug & Fødevarer. Omkostningerne er budgetteret til 300 t.kr., som er finansieret af Landbrug & Fødevarer. Udgifter til generel fondsadministration er ikke finansieret af fondsmidler.

Note 7. Fondsadministration - særpuljer

Der er indgået aftale med Landbrugsstyrelsen om, at op til 2 pct. af særbevillingerne kan bruges til administration af særpuljerne.

Note 8. Bestyrelseshonorar / befordringsgodtgørelse

Der er budgetteret med 9 t.kr. til befordringsgodtgørelse til bestyrelsesmedlemmer i forbindelse med bestyrelsesmøder. Udgifterne er baseret på, at seks bestyrelsesmedlemmer vil bede om befordringsgodtgørelse. Dækning af udgifter sker efter reglerne i statens tjensterejseaftale og i det årlige satsreguleringscirkulære. Udgifterne består typisk af dækning af kørsel i egen bil og togbilletter.

Derudover er der budgetteret med 360 t.kr. til honorar til bestyrelsesmedlemmer.

Note 9. Tab på debitorer

Ingen bemærkninger.

Fonden for økologisk landbrug - Ændringsbudget 2019

Anvendelsen af midler fordelt efter hovedformål og tilskudsmodtager

Fonden for økologisk landbrug har for 2019 bevilget tilskud til projekter under følgende puljer:

1. Fondens ordinære pulje
2. Særlig pulje: Eksportfremme
3. Særlig pulje: National afsætningsfremme
4. Særlig pulje: Viden & Kompetencer

I tabel 1 - 4 på denne og de efterfølgende sider vises anvendelsen af midlerne fordelt på landbrugsstøttelovens hovedformål.

1. Fondens ordinære pulje

Beløb i 1.000 kr.	Basisbudget 2019 (Senest indsendte budget)	Ændrings-budget 2019	Relativ fordeling af B i %	Ændring A => B 100*(B- A)/A i %
	A	B	C	D

Samlede tilskud fordelt på formål

1 Afsætningsfremme i alt	1.446	1.446	12	0,0
2 Forskning og forsøg i alt	5.596	6.225	51	11,2
3 Produktudvikling i alt	0	0	-	-
4 Rådgivning i alt	3.917	4.066	33	3,8
5 Uddannelse i alt	250	529	4	111,6
6 Sygdomsforebyggelse i alt	0	0	-	-
7 Sygdomsbekæmpelse i alt	0	0	-	-
8 Dyrevelfærd i alt	0	0	-	-
9 Kontrol i alt	0	0	-	-
10 Særlige foranstaltninger i alt	0	0	-	-
11 Medfinansiering af initiativer under EU-programmer i alt	0	53	0	-
Tilskud til formål i alt	11.209	12.319	100	9,9

Samlet tilskud fordelt på tilskudsmodtagere

1 Økologisk Landsforening i alt	4.822	4.822	39	0,0
2 Landbrug & Fødevarer, SEGES i alt	2.450	3.281	27	33,9
3 Aarhus Universitet i alt	1.935	1.935	16	0,0
4 Landbrug & Fødevarer i alt	1.196	1.475	12	23,3
5 Foreningen for Biodynamisk Jordbrug i alt	295	295	2	0,0
6 Økologisk VKST i alt	281	281	2	0,0
7 Udviklingscenter for Husdyr på Friland i alt	230	230	2	0,0
8 Agrologica i alt	0	0	-	-
9 GartneriRådgivningen i alt	0	0	-	-
10 Danmarks Biavlforening i alt	0	0	-	-
Tilskud i alt	11.209	12.319	100	9,9

Fonden for økologisk landbrug - Ændringsbudget 2019

Anvendelsen af midler fordelt efter hovedformål og tilskudsmodtager

2. Særlig pulje: Økologisk eksportfremme

Beløb i 1.000 kr.	Basisbudget 2019	Ændrings-budget 2019	Relativ fordeling af B i %	Ændring A => B 100*(B- A)/A i %
1.000 kr.	A	B	C	D

Samlede tilskud fordelt på formål

1 Afsætningsfremme i alt	11.660	11.763	100	0,9
2 Forskning og forsøg i alt	0	0	-	-
3 Produktudvikling i alt	0	0	-	-
4 Rådgivning i alt	0	0	-	-
5 Uddannelse i alt	0	0	-	-
6 Sygdomsforebyggelse i alt	0	0	-	-
7 Sygdomsbekæmpelse i alt	0	0	-	-
8 Dyrevelfærd i alt	0	0	-	-
9 Kontrol i alt	0	0	-	-
10 Særlige foranstaltninger i alt	0	0	-	-
11 Medfinansiering af initiativer under EU- programmer i alt	0	0	-	-
Tilskud til formål i alt	11.660	11.763	100	0,9

Samlet tilskud fordelt på tilskudsmodtagere

1 Økologisk Landsforening i alt	5.184	5.184	44	0,0
2 Landbrug & Fødevarer i alt	3.197	3.300	28	3,2
3 Organic by Nørskov/NewNordica i alt	1.349	1.349	11	0,0
4 Food from Denmark i alt	1.029	1.029	9	0,0
5 Producentensammenslutningen BAD (Bio Aus Dänemark) i alt	901	901	8	0,0
Tilskud i alt	11.660	11.763	100	0,9

Fonden for økologisk landbrug - Ændringsbudget 2019

Anvendelsen af midler fordelt efter hovedformål og tilskudsmodtager

3. Særlig pulje: National Afsætningsfremme

Beløb i 1.000 kr.	Basisbudget 2019	Ændrings-budget 2019	Relativ fordeling af B i %	Ændring A => B 100*(B- A)/A i %
	A	B	C	D

Samlede tilskud fordelt på formål

1 Afsætningsfremme i alt	11.867	12.464	100	5,0
2 Forskning og forsøg i alt	0	0	-	-
3 Produktudvikling i alt	0	0	-	-
4 Rådgivning i alt	0	0	-	-
5 Uddannelse i alt	0	0	-	-
6 Sygdomsforebyggelse i alt	0	0	-	-
7 Sygdomsbekæmpelse i alt	0	0	-	-
8 Dyrevelfærd i alt	0	0	-	-
9 Kontrol i alt	0	0	-	-
10 Særlige foranstaltninger i alt	0	0	-	-
11 Medfinansiering af initiativer under EU-programmer i alt	0	0	-	-
Tilskud til formål i alt	11.867	12.464	100	5,0

Samlet tilskud fordelt på tilskudsmodtagere

1 Økologisk Landsforening i alt	4.950	5.364	43	8,4
2 Landbrug & Fødevarer i alt	2.928	3.038	24	3,8
3 Zealand Business College i alt	731	731	6	0,0
4 Producentensammenslutningen Fremme af Økologisk Kvalitets Svinekød (FØKS) i alt	700	700	6	0,0
5 Landbrug & Fødevarer, SEGES i alt	700	700	6	0,0
6 Randers Regnskov i alt	600	600	5	0,0
7 Fonden Københavns Madhus i alt	500	500	4	0,0
8 Dansk Vegetarisk Forening (DVF) i alt	383	383	3	0,0
9 Frugtformidlingen i alt	375	375	3	0,0
10 Norm IVS	0	73	1	-
Tilskud i alt	11.867	12.464	100	5,0

Fonden for økologisk landbrug - Ændringsbudget 2019

Anvendelsen af midler fordelt efter hovedformål og tilskudsmodtager

4. Særlig pulje: Viden & Kompetencer

Beløb i 1.000 kr.	Basisbudget 2019	Ændrings-budget 2019	Relativ fordeling af B i %	Ændring A => B 100*(B- A)/A i %
	A	B	C	D

Samlede tilskud fordelt på formål

1 Afsætningsfremme i alt	0	0	-	-
2 Forskning og forsøg i alt	0	0	-	-
3 Produktudvikling i alt	0	0	-	-
4 Rådgivning i alt	5.878	5.878	100	0,0
5 Uddannelse i alt	0	0	-	-
6 Sygdomsforebyggelse i alt	0	0	-	-
7 Sygdomsbekæmpelse i alt	0	0	-	-
8 Dyrevelfærd i alt	0	0	-	-
9 Kontrol i alt	0	0	-	-
10 Særlige foranstaltninger i alt	0	0	-	-
11 Medfinansiering af initiativer under EU-programmer i alt	0	0	-	-
Tilskud til formål i alt	5.878	5.878	100	0,0

Samlet tilskud fordelt på tilskudsmodtagere

1 Landbrug & Fødevarer, SEGES i alt	3.412	3.412	58	0,0
2 Økologisk Landsforening i alt	1.749	1.749	30	0,0
3 Landbrug & Fødevarer i alt	476	476	8	0,0
4 Foreningen for Biodynamisk Jordbrug i alt	241	241	4	0,0
Tilskud i alt	5.878	5.878	100	0,0

Fonden for økologisk landbrug - Ændringsbudget 2019

1. Fondens ordinære pulje

Beløb i 1000 kr.	Basisbudget 2019	Ændrings-budget 2019	Specifikation af anvendt statsstøtteregele
Note			

VI. Aktiviteter fordelt på tilskudsmodtagere

Økologisk Landsforening i alt		4.822	4.822	
Forskning og forsøg				
1	Recirkulering – fra affald til bedre økologisk næringsstofforsyning	700	700	§4
2	KLIMALANDMAND – værktøj til klimahandling på bedriften	600	600	§4
3	InTRÆgrer 2.0 – integration af træer i økologisk landbrug	550	550	§4
4	Carbon-Farm – Bæredygtige dyrkningsystemer i landbrug	265	265	§4
5	Flere sunde og bitre grønsager til foodservice sektoren og forbrugeren (Bitter-Sund)	116	116	§4
Forskning og forsøg i alt		2.231	2.231	
Rådgivning				
6	Styr på den økologiske jordfrugtbarhed	550	550	§2
7	Værdiskabelse via samspil med vandværker og kommuner: Klima, drikkevandsbeskyttelse, naturpleje og recirkulering af næringsstoffer.	477	477	ej statsstøtte
8	Alternative innovative dyrkningsystemer i landbruget	400	400	§2
9	Udvikling af mobile staldsystemer – med fokus på svin og fjerkræ	250	250	§2
10	Næringsstofforsyning til højere udbytter (NutHY)	214	214	§2
11	Topkvalitet i økologiske spisekartofler	200	200	§2
Rådgivning i alt		2.091	2.091	
Afsætningsfremme				
12	Økodag 2019	500	500	§6
Afsætningsfremme i alt		500	500	
Landbrug & Fødevarer, SEGES i alt		2.450	3.281	
Rådgivning				
13	At mestre det økologiske håndværk – Økologikongres 2019	650	650	§2
14	Økologer som naturhåndværkere	600	600	§2
15	Økologisk produktion af kalkun, and og gås	-	149	§2
Rådgivning i alt		1.250	1.399	
Forskning og forsøg				
16	Økologiske markforsøg til udvikling af økologien	800	800	§4
17	Kortlægning af smittepres i økologisk svineproduktion	400	694	§4
18	Bælgplanter - i pagt med de underjordiske	-	335	§4
Forskning og forsøg i alt		1.200	1.829	
Medfinansiering af initiativer under EU-programmer				
19	Forsøgsviden om økologisk kløvergræsproduktion	-	53	LDP
Medfinansiering af initiativer under EU-programmer i alt		0	53	

Fonden for økologisk landbrug - Ændringsbudget 2019

1. Fondens ordinære pulje

Note	Beløb i 1000 kr.	Basisbudget 2019	Ændrings-budget 2019	Specifikation af anvendt statsstøtteregele
Aarhus Universitet i alt		1.935	1.935	
	Forskning og forsøg			
20	Græsmælk	600	600	§4
21	GreenPork – Økologisk svinekød produceret med græs-protein	544	544	§4
22	Udvikling af økologiske mælkeproduktionssystemer med forlænget ko-kalv-samvær i mælkefodringsperioden	415	415	§4
23	Kortlægning af dansk økologisk mejerimælk - Danmilk	376	376	§4
	Forskning og forsøg i alt	1.935	1.935	
Landbrug & Fødevarer i alt		1.196	1.475	
	Afsætningsfremme			
24	Økologi på uddannelser	946	946	§6
	Afsætningsfremme i alt	946	946	
	Uddannelse			
25	Økoboost til fremtidens landmænd	250	250	§2
26	Økologi for de mindste – til grundskolens 1. - 3. klasse	-	279	§6
	Uddannelse i alt	250	529	
Foreningen for Biodynamisk Jordbrug i alt		295	295	
	Rådgivning			
27	Klogere på biodynamiske principper og praksis - kurser for landmænd, medarbejdere og konsulenter	295	295	§2
	Rådgivning i alt	295	295	
Økologisk VKST i alt		281	281	
	Rådgivning			
28	Dyrkningsvejledning for økologiske æbler og pærer	281	281	§2
	Rådgivning i alt	281	281	
Udviklingscenter for Husdyr på Friland i alt		230	230	
	Forskning og forsøg			
29	Øget produktion af øko-ungtyre af malkekvægsrace	230	230	§4
	Forskning og forsøg i alt	230	230	
Puljen i alt		11.209	12.319	

Fonden for økologisk landbrug - Ændringsbudget 2019

2. Særlig pulje: Eksportfremme

Beløb i 1000 kr.	Basisbudget 2019	Ændrings-budget 2019	Specifikation af anvendt statsstøtteregele
Note			

VI. Aktiviteter fordelt på tilskudsmodtagere

Økologisk Landsforening i alt	5.184	5.184	
Afsætningsfremme			
1 BioFach – mangfoldig fællesstand med øget kommerciel fokus	2.650	2.650	DMG
2 Organic Export Academy - Øget økologisk eksportpotentiale via kompetencegivende akademi	900	900	§6
3 Fælles eksportfremstød på PLMA 2019	850	850	DMG
4 Branding af verdens førende økologination	500	500	§6
5 BioFach – forprojekt til 2020	284	284	DMG
Afsætningsfremme i alt	5.184	5.184	
Landbrug & Fødevarer i alt	3.197	3.300	
Afsætningsfremme			
6 Deltagelse og markedsføring af økologiske fødevarer på ANUGA 2019 i Köln	1.213	1.213	DMG
7 BioFach Shanghai 2019 – deltagelse på fødevaremesse og markedsføring af økologiske fødevarer	603	603	DMG
8 Food service indsats på nærmarkeder – Sverige og Tyskland	500	500	DMG
9 Dansk-kinesisk samarbejde om lettere markedsadgang og fordoblet øko-eksport	445	445	&6
10 Fremstød i Italien for økologiske fødevarer	436	436	DMG
11 Foodservice indsats på nærmarkeder – Sverige og Tyskland	-	103	DMG
Afsætningsfremme i alt	3.197	3.300	
Organic by Nørskov/NewNordica i alt	1.349	1.349	
Afsætningsfremme			
12 Dansk Økologisk Fællesstand på Internationale Grüne Woche 2019 i Berlin	1.349	1.349	DMG
Afsætningsfremme i alt	1.349	1.349	
Producentsammenslutningen BAD (Bio Aus Dänemark) i alt	901	901	
Afsætningsfremme			
13 Anuga 2019 Eksport af økologiske produkter rettet mod nye afsætningskanaler, hovedsageligt i Tyskland	901	901	DMG
Afsætningsfremme i alt	901	901	
Food from Denmark i alt	1.029	1.029	
Afsætningsfremme			
14 Økologisk fællesstand på ANUGA 2019	591	591	DMG
15 International markedsføring af dansk økologi på PLMA Amsterdam 2019	438	438	DMG
Afsætningsfremme i alt	1.029	1.029	
Puljen i alt	11.660	11.763	

Fonden for økologisk landbrug - Ændringsbudget 2019

3. Særlig pulje: National afsætningsfremme

Beløb i 1000 kr.	Basisbudget 2019	Ændrings-budget 2019	Specifikation af anvendt statsstøtterege
Note			

VI. Aktiviteter fordelt på tilskudsmodtagere

Økologisk Landsforening i alt	4.950	5.364	
Afsætningsfremme			
1 Det Økologiske Spisemærke – 10 års jubilæum	1.600	1.600	\$6
2 Økologisk Høstmarked 2019	1.500	1.500	\$6 + DMG
3 Kompetenceløft af økologiske virksomheder – specielt målrettet SMV'ere	800	800	\$6
4 Mad til bierne 2019	550	550	\$6
5 De gode fortællinger om økologi og bæredygtighed	500	500	\$6
6 Lokal og direkte afsætning – udnyt nye markedsmuligheder gennem viden og kompetenceløft	0	414	\$6
Afsætningsfremme i alt	4.950	5.364	
Landbrug & Fødevarer i alt	2.928	3.038	
Afsætningsfremme			
7 Ambassadører for økologisk grønt i foodservice	721	721	\$6
8 Økologisk ost og iscenesættelse i detail og foodservice	600	600	\$6
9 Fart på økologien i de hurtige måltider	500	500	\$6
10 Mere økologi hos slagterne – indsats hos supermarkeds- og privatslagtere	365	365	\$6
11 Økologi i store gryder – økologiske køkkenroser	354	354	\$6
12 Økologi som middel til vækst, velfærd og bæredygtighed i kommuner og regioner (tidl. Økologi på Velfærdens innovationsdag)	224	334	\$6
13 Økologi i Foodservice 2.0	164	164	\$6
Afsætningsfremme i alt	2.928	3.038	
Zealand Business College i alt	731	731	
Afsætningsfremme			
14 Økologi på Danmarks største slagteriskole	731	731	DMG
Afsætningsfremme i alt	731	731	
Producentsammenslutningen Fremme af Økologisk Kvalitets Svinekød (FØKS) i alt	700	700	
Afsætningsfremme			
15 Sofari 2019 – Mere øko-gris i indkøbsvognen	700	700	\$6
Afsætningsfremme i alt	700	700	
Landbrug & Fødevarer, SEGES i alt	700	700	
Afsætningsfremme			
16 Styrket markedsposition for den økologiske kylling	700	700	\$6
Afsætningsfremme i alt	700	700	

Fonden for økologisk landbrug - Ændringsbudget 2019

3. Særlig pulje: National afsætningsfremme

Beløb i 1000 kr.	Basisbudget 2019	Ændrings-budget 2019	Specifikation af anvendt statsstøtterege
Randers Regnskov i alt	600	600	
Afsætningsfremme			
17 Æd den og red den!	600	600	DMG
Afsætningsfremme i alt	600	600	
Fonden Københavns Madhus i alt	500	500	
Afsætningsfremme			
18 Omlægningstjek til private professionelle spisesteder	500	500	DMG
Afsætningsfremme i alt	500	500	
Dansk Vegetarisk Forening (DVF) i alt	383	383	
Afsætningsfremme			
19 Grøn fremtid i fødevarereseektoren: Fremme af økologiske vegetariske produkter	383	383	DMG
Afsætningsfremme i alt	383	383	
Frugtformidlingen i alt	375	375	
Afsætningsfremme			
20 Råd til Økologi – fremtidens husholdning	375	375	§6
Afsætningsfremme i alt	375	375	
Norm IVS	0	73	
Afsætningsfremme			
21 Økologisk omlægning på efterskoler: Råvarer, drift og tanke		73	
Afsætningsfremme i alt	0	73	DMG
Puljen i alt	11.867	12.464	

Fonden for økologisk landbrug - Ændringsbudget 2019

4. Særlig pulje: Viden & Kompetence

Beløb i 1000 kr.	Basisbudget 2019	Ændrings-budget 2019	Specifikation af anvendt statsstøtteregele
Note			

VI. Aktiviteter fordelt på tilskudsmodtagere

Landbrug & Fødevarer, SEGES i alt		3.412	3.412	
	Rådgivning			
1	Omlægningstjek – viden og kompetencer indenfor økologisk landbrugsproduktion	3.076	3.076	§§2+3
2	Bæredygtighedstjek for nyomlagte bedrifter	336	336	§3
	Rådgivning i alt	3.412	3.412	
Økologisk Landsforening i alt		1.749	1.749	
	Rådgivning			
3	Omlægningstjek 2019	1.749	1.749	§3
	Rådgivning i alt	1.749	1.749	
Landbrug & Fødevarer i alt		476	476	
	Rådgivning			
4	Økologiske omlægningstjek af SMV'er – slagter og bager	476	476	DMG
	Rådgivning i alt	476	476	
Foreningen for Biodynamisk Jordbrug i alt		241	241	
	Rådgivning			
5	Biodynamiske omlægnings-, fastholdelses- og bæredygtighedstjek	241	241	§§2+3
	Rådgivning i alt	241	241	
Puljen i alt		5.878	5.878	

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2019

Fondens ordinære pulje

Note 1. Recirkulering – fra affald til bedre økologisk næringsstofforsyning

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål er at udvikle og realisere en foretningsmodel, der sikrer tilbageførsel af næringsstoffer fra affald til økologisk planteavl, hvor potentialet er størst. Indfasning af andre næringskilder vil muliggøre udfasning af næringsstoffer fra konventionelle brug.

Projektet skal sikre, at den positive udvikling i økologien kan fastholdes, og at cirkulær økologi reelt kan udmøntes i praksis i den økologiske planteavl. Projektets aktiviteter understøtter øget accept, tilførsel og udnyttelse af næringsstoffer fra Kildesorteret Organisk Dagrenovation (KOD) og fra andre restprodukter som en naturlig del af den økologiske fødevarerproduktion. Projektet har særligt fokus på etablering af næringsstofkredsløb fra by til land, så næringsstofferne tilgår og gavner den økologiske planteavl og specielt anvendes i områder, hvor næringsstofforsyningen til den økologiske produktion er begrænset, og hvor både landmænd og samfund opnår størst økonomisk og miljømæssig effekt af recirkulering. Projektet udvikler en bæredygtig forretningsmodel, der sikrer, at håndtering og fordeling af de betydelige og værdifulde næringsstofkilder til økologisk planteavl. Kvaliteten og gødningsvirkningen af næringsstofferne kortlægges og sikres ved markforsøg i landsforsøgene. Da det potentielt ikke kun er den økologiske drift, der efterspørger næringsstoffer fra KOD og andre næringsmidler, iværksættes tiltag, der sikrer, at næringsstofferne bevares tilgængelige i den økologiske planteavl.

Note 2. KLIMALANDMAND – værktøj til klimahandling på bedriften

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål er at udvikle et klimaværktøj, KLIMALANDMAND, som er validt, operationelt og i stand til at estimere den enkelte bedrifts klimabelastning. Klimaværktøjet danner grundlag for at udarbejde en handlingsplan for bedriften ud fra hvilken, landmanden kan træffe konkrete og klimavenlige valg for sin bedrift.

Der indsamles og systematiseres viden om emissionskilder, deres emissionsfaktorer samt klimatiltag og disses reduktionspotentiale. Denne viden danner grundlag for udviklingen af klimaværktøjet KLIMALANDMAND til økologiske mælkeproducenter og planteavlere. Klimaværktøjet vil estimere drivhusgasudledningen pr. produceret enhed, f.eks. pr. kg mælk eller afgrøde, og giver en indsigt i bedriftens klimaaftryk på følgende hovedområder: 1) energiforbrug og -produktion, 2) metanudledning, 3) lattergasudledning og 4) kulstofopbygning.

Værktøjet er baseret på livscyklusprincippet og tager alle emissionsparametre i betragtning. Indhold, struktur og systemtilgang i klimaværktøjet udvikles i samarbejde med eksperter på landbrugs- og klimaområdet for at sikre inddragelse af eksisterende viden samt forankring af værktøjet i hele den økologiske produktion. Der udarbejdes en handlingsplan for videreudvikling af KLIMALANDMAND, målrettet økologiske kødkvægs-, fjerkræ- og svinebedrifter.

Note 3. InTRÆgrer 2.0 – integration af træer i økologisk landbrug

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål er ved agerskovbrug at kunne anviser et nyt økologisk produktionssystem med en mere robust økonomi, mindre klimabelastning samt større biodiversitet. Projektet bygger videre på resultater fra projektet InTRÆgrer, som gennemføres i 2018.

På baggrund af resultater fra InTRÆgrer udvælges kombinationsmuligheder inden for agerskovbrug, som etableres som mindre forsøg på tre forskellige bedrifter. Forsøgene vil repræsentere forskellige produktionsgrene og kombinationsmuligheder. Estimer for systemernes samlede effekter for biodiversitet og klimabelastning på langt sigt beregnes, og der udarbejdes en forretningsplan for hver af de tre bedrifter, baseret på fremskrivninger af vedplanternes vækst over en 20-årig periode. Agerskovbrugets fordele på et biologisk,

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2019

økonomisk og samfundsmæssigt plan gennemgås og beskrives. Ved synliggørelse af agerskovbrugets fordele øges muligheden for, at økologiske landmænd integrerer vedplanter i deres landbrugsareal. Barrierer (biologiske, fysiske og tilskudsrelaterede) for udbredelse af agerskovbrug i Danmark identificeres ligeledes.

Note 4. Carbon-Farm – Bæredygtige dyrkningssystemer i landbrug

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Forskning og forsøg

Der er stort potentiale for, at landbruget kan bidrage til kulstofbinding i jorden med mere fokus på intelligent brug af efterafgrøder og minimeret jordbearbejdning. Formålet med projektet er på den baggrund at udvikle nye dyrkningsstrategier, tilpasset dansk landbrug, som bevarer og opbygger kulstofindholdet, frugtbarheden og biodiversiteten i landbrugsjorden, samtidig med at der opnås rentable udbytter i økologisk planteproduktion.

I projektet udvikles dyrkningskoncepter baseret på principperne i Conservation Agriculture (CA) tilpasset økologisk planteproduktion under danske vækstbetingelser. Dyrkningskonceptet udvikles i samarbejde med økologiske planteavlbedrifter, internationale eksperter på området, maskintekniske og produktionsøkonomiske vurderinger og forskere med spidskompetencer indenfor biodiversitet, kulstofbalance og jordens frugtbarhed. Undersøgelser og afprøvninger udføres i eksisterende marker. Resultater fra projektet formidles bredt og erfagrupper bruges til at udveksle erfaringer mellem økologisk og pløjefri dyrkning. Der udarbejdes en vejledning i dyrkningskonceptet med henblik på yderligere udbredelse.

Note 5. Flere sunde og bitre grønsager til foodservice sektoren og forbrugeren (Bitter-Sund)

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Forskning og forsøg

Forskningsprojektet MAXVEG har vist, at et stort indtag af kål og rodfrugter er et effektivt middel til at mindske bl.a. type II diabetes symptomer. Effekten er størst, hvis grøntsagerne har et højt indhold af stærke og bitre smagsstoffer. Disse resultater har medført en stor efterspørgsel efter bitre sorter, men der findes ikke aktuelt bitre sorter på markedet. Formålet med dette projekt er derfor at gennemføre dyrkningsforsøg med sorter fra genbanker, teste for indholdsstoffer samt teste sorterens egenskaber i køkkener. Kål og rodfrugter danner fundamentet i den økologiske køkkenomlægning, og et nyt sortiment af grønsager med ny smag og højt indhold af sundhedsgavnige stoffer vil have positiv effekt på omlægning til økologi i køkkener. Bitter-Sunds mål er at øge befolkningens sundhed via øget forbrug af sunde og bitre kål og rodfrugter.

BitterSund projektet er opdelt i fire arbejdsopgaver:

1. Effektiv dyrkning af flere sunde og bitre kål og rodfrugter samt øget indtjening
2. Udvikling og afprøvning af sunde og bitre grønsagskoncepter til foodservicesektoren og forbrugeren
3. Ændring af kostvaner mod øget forbrug af sunde og bitre kål og rodfrugter samt sundhedsøkonomiske konsekvenser
4. Formidling og projektledelse

Note 6. Styr på den økologiske jordfrugtbarhed

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Rådgivning

Projektets formål er at øge udbytterne i økologisk planteproduktion gennem fokus på livet i jorden, en afgørende faktor i opbygningen af jordens frugtbarhed. Formålet er endvidere at gøre viden på området operationelt og tilgængeligt for landmanden. Forbedret jordfrugtbarhed på de økologiske bedrifter vil bidrage til højere udbytter. Det giver en forbedring af ressourceudnyttelsen, herunder forsyning og udnyttelse af næringsstoffer i økologisk planteproduktion uden tilførsel af konventionel husdyrgødning.

Ud fra hypotesen om, at ved at inddrage livet i jorden som en aktiv og meget betydende parameter for udbytniveauet, arbejdes der i projektet med next step i jordens frugtbarhed. På cirka fem bedrifter udarbejdes en status for jordens egnethed som dyrkningsmedie udtrykt i kvalitet og frugtbarhed. Status kombineres med historiske data, som er tilgængelige, fra bedrifterne. Det opgøres hvilken effekt dyrkningshistorien på bedrifterne har haft på jordens frugtbarhed, herunder udbytterne, frem til i dag. Der bygges ovenpå med metoder til at beskrive, måle og kvantificere jordens frugtbarhed med fokus på livet i jorden. Tre udvalgte metoder afprøves og valideres; Solvita soil test, mikroskopi af jordprøver for fastlæggelse af forholdet mellem svampe

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2019

og bakterier i jorden og validering af metoden Albrect Analyse baseret på inddragelse af eksperter i næringsstoffer.

Der afholdes jordbundsværksteder for landmænd og konsulenter. På jordbundsværkstederne er der fokus på den praktiske vinkel af arbejdet med jordens frugtbarhed. Forbedret jordfrugtbarhed på de økologiske bedrifter vil bidrage til højere udbytter.

Note 7. Værdiskabelse via samspil med vandværker og kommuner: Klima, drikkevandsbeskyttelse, naturpleje og recirkulering af næringsstoffer.

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Rådgivning

Projektets formål er at skabe nye udviklingsmuligheder for økologiske landmænd ved at udbrede succesfulde erfaringer med samspil med vandværker og kommuner om øget næringsstofforsyning, naturpleje, drikkevandsbeskyttelse og klimahandling. Hovedmålgruppen er fagpersoner i vandværker og kommuner med ansvar for eksekvering af allerede vedtagne politiske målsætninger på de fire udfordringer. Målgruppen nås via deres egne medier og veletablerede faglige netværk og mødesteder.

Hovedaktiviteterne er:

- Formidling via fagnetværk, herunder på seminarer og digitale videndelingsplatforme. Samarbejde er etableret med Kommunernes Landsforenings fagnetværk for Vand og Natur, Landbrug; Energi (og Klima) og Affaldshåndtering. Formidling via fagmedier (både online og magasiner) for vandsektoren og kommuner.
- Formidling via faglige konferencer og workshops, herunder de årlige konferencer i KL og DANVA.
- Formidlingen består af præsentationer, workshops, faktaark, artikler og online temaaviser.
- Dokumentation af cases, hvor økologer samarbejder med lokale vandværker og kommuner.

Projektet er ikke omfattet af statsstøtteregele, da det ikke har markeds-mæssige konsekvenser og derfor ikke påvirker konkurrenceforholdene.

Note 8. Alternative innovative dyrkningssystemer i landbruget

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Rådgivning

Projektets formål er at etablere og drive netværk for landmænd med hurtig udveksling af viden om og erfaringer med alternative og innovative dyrkningssystemer i landbruget med henblik på at videreudvikle produktionen. Projektet samler erfaringer fra praksis om en række alternative og innovative dyrkningssystemer, som afprøves af landmænd. Det sker i en spørgeundersøgelse hos planteavlserådgivere og landmænd, som dels skal lokalisere, hvor der afprøves relevante tiltag, dels skal afdække, hvilke faglige områder der for landmanden er mest betydende for fortsat bæredygtig vækst og succes i dansk landbrug.

Der indsamles også viden om aktiviteter inden for alternative og innovative dyrkningssystemer hos udenlandske landmænd. På baggrund af vidensindsamlingen udgives et inspirationskatalog om dyrkningssystemerne, og der oprettes en facebookside til erfarings- og vidensudveksling om dyrkningssystemerne for landmænd, rådgivere og forskere. Der oprettes netværk og skabes en platform for iværksættelse og deling af markmøder, videooptagelser i marken studieture i ind- og udland.

Note 9. Udvikling af mobile staldsystemer – med fokus på svin og fjerkræ

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Rådgivning

Projektets formål er at bidrage til at skabe et bedre samspil mellem planter, miljø og dyrevelfærd via mobile husdyrproduktioner i marken. Projektet vil udvikle og formidle faglig viden om mobile staldsystemer til svin, æglæggere, slagtekyllinger og i mindre omfang kvæg, i et bredt samarbejde med landmænd og andre faglige aktører. Der er massiv efterspørgsel på viden om emnet, både fra mindre og større landbrug. Projektet er opstartet i 2018 og de igangsatte aktiviteter omhandlende fjerkræ og svin forsættes i 2019. Vidensindsamlingen udvides desuden til at omfatte mobile stalde til kvæg og samdrift med flere dyrearter. Der er begrænset viden og kun få erfaringer med brug af mobile stalde til svin og kvæg i Danmark, hvorfor driftsresultater skal undersøges og udbredes. På fjerkræområdet er der flere aktiviteter, og flere producenter har etableret mobile fjerkræhold, men her efterspørges en øget videns- og formidlingsindsats.

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2019

Projektets sætter fokus på tekniske løsninger og muligheder, integration i markens sædskifte, afgrødevalg, lovgivning og byggeblade, produktionskoncepter med fjerkræ og svin, afsætningsmuligheder, gødningshåndtering, og samdriftsmuligheder. Projektet bidrager til at højne vidensniveauet hos etablerede og nye producenter med mobile staldsystemer, herunder unge, da investeringskravet er overskueligt. Mobile staldsystemer skaber grobund for et bedre samspil mellem produktioner med forskellige dyrearter samt for varierede og nye sædskifter. Projektet muliggør, at landmænd kan investere i mobile stalde på et dokumenteret grundlag og skabe nye produktioner og produkter på nær- og nichemarkeder, alene eller i samarbejde.

Note 10. Næringsstofforsyning til højere udbytter (NuthY)

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Rådgivning

Projektets formål er at fremme højere udbytter og større bæredygtighed i økologisk planteproduktion. Det opnås ved sammen med økologi-konsulenter og økologiske landmænd at udvikle rådgivningsprocesser, der er helhedsorienterede og langsigtet optimerende i forhold til sædskifte, næringsstofforsyning og miljø. Projektet er en del af et større RDD3 projekt. I projektet gennemføres workshops med træning af konsulenter i at bruge eksisterende viden og nye værktøjer til langsigtet optimering, samtidig med at ny viden fra RDD3-projektets øvrige arbejdsplaner formidles bredt, men også som en integreret del af den nye strategiorienterede rådgivning, som skal opbygges i fællesskab med rådgivere og landmænd.

Note 11. Topkvalitet i økologiske spisekartofler

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Rådgivning

Projektets formål er at skabe forudsætningerne for en stabil økologisk kartoffelproduktion i Danmark ved at understøtte en optimal sammenhæng mellem produktions- og afsætningsled. Projektet optimerer dyrkningen og afsætningen af økologiske spisekartofler og styrker forbindelsen mellem produktion, afsætning og anvendelse. I produktionen identificeres og afprøves dyrkningstiltag og arbejdsgange, og i afsætningsledet klarlægges efterspurgte kvalitetsmæssige egenskaber, og der skabes overblik over udbud og dyrkningsmæssige muligheder. Samtidig udvikles en model til afsætning af overskydende produktion. Et tværfagligt panel af repræsentanter, der producerer, afsætter og anvender kartofler, samles for at drøfte og belyse aktuelle udfordringer, muligheder og behov på tværs af branchen, så synergier og dialog styrkes. Projektets aktiviteter udbredes i formidlingsindsatser, på tværfaglige møder og ved åbne arrangementer for at sikre videndeling og samarbejde på tværs, bedre sammenhæng mellem produktion og marked samt øget samarbejde mellem avlere, rådgivere, pakkerier og afsætning.

Note 12. Økodag 2019

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Afsætningsfremme

Formålet med Økodag er at øge forbrugernes viden om de værdier, der ligger bag den økologiske mælkeproduktion, for derved at øge loyaliteten og salget af økologiske mejeriprodukter. Til Økodag inviteres forbrugerne ud på økologiske gårde over hele landet. Her er gæsterne med til at lukke de økologiske køer på græs under åben himmel for første gang efter vinteren. Det er en unik ramme for formidling, der er med til at skabe en bedre forståelse for landbrug og skaber en tættere kontakt mellem land og by. På Økodag bliver det tydeligt for forbrugerne, at de med deres valg i indkøbssituationen er med til at gøre en forskel for dyrene, naturen og for os mennesker. Økodag er et unikt talerør for økologien, og i forhold til effekter formår Økodag ikke alene at fastholde eksisterende forbrugere, men også tiltrække nye forbrugere, som er afgørende for en fortsatte vækst. Derudover bidrager Økodag til, at mælk og mejeriprodukter opfattes som naturlige og sunde samt er med til at forbedre landbrugets image.

Note 13. At mestre det økologiske håndværk – Økologikongres 2019

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer, SEGES

Hovedformål: Rådgivning

Formålet er at planlægge og gennemføre Økologikongres 2019, for her at skabe et fælles forum med vidensformidling og netværk indenfor det økologiske landbrug og indenfor den økologiske værdikæde fra producent til forbruger. Alt sammen med henblik på at sikre den økologiske primærproduktions konkurrencekraft.

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2019

Der planlægges gennemført en todages Økologikongres den 20.-21. november 2019. Til kongressen inviteres åbent ud og alle interesserede er velkomne, men programmet er målrettet de økologiske landmænd. Målet er, at alle aktører i den økologiske sektor og interessenter i værdikæden fra primærproducent til forbruger er repræsenteret og får mulighed for både at bidrage med viden, samt at indsamle ny viden, skabe netværk og komme med input til fremtidens fokusområder og innovation indenfor det økologiske landbrug. I projektet vil aktiviteterne primært bidrage til at udvikle og sammensætte et alsidigt og spændende kongresprogram, samt at sikre muligheden for at kunne hente dygtige og aktuelle oplægsholdere ind til økologikongressens møderækker. For at skabe en succesfuld kongres er der en stribe af opgaver, der skal løses med hensyn til programplanlægning, markedsføring af kongressen, udarbejdelse af materialer og hjemmeside, samt administration af tilmeldinger og opfølgning.

Note 14. Økologer som naturhåndværkere

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer, SEGES

Hovedformål: Rådgivning

Formålet er at gøre de økologiske landmænd til bedre naturhåndværkere og bane vejen for en større og mere fokuseret naturindsats, der bidrager til større troværdighed omkring økologerne som landbrugets naturfrontløbere. Således kan økologer højne naturkvaliteten på deres bedrifter samtidig med en rentabel forretning.

Projektets aktiviteter dækker udvikling, undervisning, implementering og bredere formidling. I udviklingsfasen bygges ovenpå eksisterende viden og projekter, og et pointgivningssystem udvikles med det formål at guide rådgivere og landmænd mod naturtiltag, der giver højest mulig naturværdi. 20 besøgslandbrug med tilknyttede rådgivere udvælges. Rådgiverne undervises i naturkortlægning på et 2-dages seminar. For de 20 besøgslandbrug udvikler landbrugsrådgiverne de nye naturplaner i tæt faglig sparring med SEGES. På 3-5 erfagrupper bliver metoden og erfaringerne formidlet, og naturinitiativerne på demonstrationsejendommene fremvises. Der udvikles en elektronisk test om natur, hvor rådgivere og landmænd kan teste deres vidensniveau. 2-4 artikler skal beskrive de erfaringer som projektet generer, og SEGES holder 1-3 oplæg på møder og konferencer. Derudover planlægges der et undervisningsforløb for landbrugsskoleelever på den økologiske landbrugsskole. Samspil med RISE vurderes og justeres løbende i projektet.

Note 15. Økologisk produktion af kalkun, and og gås

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer, SEGES

Hovedformål: Rådgivning

Formålet med projektet er at give landmænd et solidt vidensgrundlag for at producere økologisk kalkun, and og gås – dyr der leverer magert, sundt og smagfuldt kød - og opfylder mange forbrugerønsker. Projektet vil generere ny og praktisk viden om, hvordan man kommer i gang med at producere økologiske kalkuner, ænder og gæs. Økologisk slagtefjerkræ udgør et stærkt vækspotentiale for økologisk jordbrug.

Projektet indeholder tre indsatsområder:

- 1: Vidensindsamling om økologisk slagtefjerkræ via studieture til England og Polen
- 2: Vejledning om opdræt og fodring af økokalkuner
- 3: Nøgle til økologisk ande- og gåseproduktion

Projektets resultater formidles via elektroniske driftsvejledninger og videoklip.

Note 16. Økologiske markforsøg til udvikling af økologien

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer, SEGES

Hovedformål: Forskning og forsøg

Formålet med projektet er, at økologiske landmænd kan forbedre deres produktion på basis af veldokumenteret viden og dermed opnå højere udbytter, mere stabil produktion og indføre nye dyrkningsmetoder. Formålet nås ved at sikre ny dokumenteret viden fra økologiske landsforsøg, som landmanden kan implementere direkte i sin dyrkningspraksis.

Projektet tilvejebringer forsøgsviden indenfor 6 indsatsområder identificeret af Fagligt Økologisk Forsøgsud-

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2019

valg, samt yderligere inspiration hentet fra praksis og forskning i ind- og udland. Udvalget er bredt sammensat for at sikre en høj relevans af de økologiske markforsøg. Indsatsområderne ses som værende afgørende for udviklingen af den økologiske produktion.

De 6 indsatsområder er: 1) ændret dyrkningspraksis til gødskning af vårsæd (5-6 forsøg), 2) næringsstofforsyning til vinterraps inkl. samdyrkning med bælglplanter (5-7 forsøg), 3) sikker opstart af majs med gødningsplacering, priming og korrekt sortsvalg (5-7 forsøg), 4) langtidseffekt af mekanisk ukrudtsbekæmpelse og afgrødekonekurrence (4-5 forsøg), 5) nye tilgange til korndyrkning (6-8 forsøg) og 6) vellykkede efterafgrøder i forhold til konkurrence fra hovedafgrøden (7-8 forsøg).

Note 17. Kortlægning af smittepres i økologisk svineproduktion

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer, SEGES

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål er at give landmanden et redskab til at fremme sundheden i økologisk svineproduktion – uden brug af medicinsk zink eller antibiotika.

Ud fra erfaringer fra 2018 arbejdes der videre med kortlægning af smittetrykket i økologisk svineproduktion. Sygdomsårsag hos grise i dieperioden og to uger efter fravæning diagnosticeres primært ud fra obduktioner og evt. analyse af tarmindehold på disse. Ud fra resultatet lægges der en strategi for tiltag med henblik på at reducere udskillelsen af smitstof via gødningen, hvorved smittetrykket i grisenes nærmiljø reduceres. Tiltagene kan være brug af probiotika, men også andet, som f.eks. ændret råvarevalg i foderet og foderstrategien, og brug af forskellige urter. Der vil ske en tæt koordinering til andre projekter, herunder også i konventionelt regi, så der indsamles viden og erfaringer fra flest mulige vinkler. Resultatet samles i en kort vejledning til de økologiske svineproducenter. Vejledningen forventes at anbefale flere samtidige tiltag og at porteføljen af tiltag kan variere fra bedrift til bedrift.

Note 18. Bælglplanter - i pagt med de underjordiske

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer, SEGES

Hovedformål: Forskning og forsøg

Formålet er, at bælglplanter kan dyrkes forsvarligt i den økologiske produktion samtidig med, at ønsket om hyppigere dyrkning af bælglplanter tilgodeses. Dette opnås gennem øget kendskab til bælglplanternes patogener, så misvækst i afgrøderne undgås og bælglplanternes opbyggende egenskaber i det økologiske sædskifte kan udnyttes optimalt. En høj andel af bælglplanter er nødvendig for at sikre tilstrækkelig kvælstofforsyning, men de forkerte kombinationer kan føre til alvorlige udbyttetab. Målet er at klarlægge risici og handlemuligheder for at opbygge et sædskifte med bælglplanter, som er bæredygtigt over mange år.

Dansk og udenlandsk viden vil blive samlet, og bearbejdet til anvendelse under danske forhold. De nyeste resultater, fra EU og lande, hvor bælglplanter er udbredt f.eks. Canada, vil blive implementeret i form af en vejledning i bæredygtige sædskifter med høj bælglplanteandel. Der indsamles og analyseres prøver af afgrøder i udvalgte marker med forskellig sædskiftehistorik for at belyse forekomsten af sygdomme.

Note 19. Forsøgsviden om økologisk kløvergræsproduktion

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer, SEGES

Hovedformål: Medfinansiering af initiativer under EU-programmer / Det danske landdistriktsprogram / Erhvervsudviklingsordningen

Formålet er, at der sker en fortsat udvikling af den økologiske produktion gennem højere udbytter i økologiske kløvergræsmarker. Der dyrkes kløvergræs på 1/3 af det økologiske areal, og på økologisk kvægbrug dyrkes der kløvergræs på 60-75 pct. af markerne. Målet er også at forbedre sammensætningen af græsarterne, så kløvergræsmarkerne er produktive i flere år.

Projektet indeholder forsøg i økologiske kløvergræsmarker. Der blev i 2013 udlagt fire forsøg med forskellig sammensætning af kløvergræsblandinger for at undersøge, hvordan blandinger skal sammensættes for at have en optimal produktion set over 5 brugsår. 2018 er 5. og sidste brugsår og forsøget høstes med fokus på udbytte og kvalitet, hvilket sammen med de foregående års forsøgsresultater vil give unik viden om produktionen fra 1. til 5. brugsår. Der vil blive lavet økonomiberegninger på baggrund af forsøgene for at sam-

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2019

menlige forskellige sædskiftestrategier i markerne tæt ved gården, hvor der er behov for arealer til afgræsning.

Note 20. Græsmælk

Tilskudsmodtager: Aarhus Universitet

Hovedformål: Forskning og forsøg

Formålet med projektet er at udvikle og dokumentere produktionen af mælk, baseret på en høj andel græs, som dels et differentieret mælkeprodukt dels et økologisk system, der kan bidrage til forsyningen af de øvrige sektorer med foder og næringsstoffer.

Projektet anvender intensive forsøg, gård- og modelstudier samt laboratorieanalyser til at dokumentere effekten af fodring med store mængder græs i forhold til mælkens sammensætning og teknologiske egenskaber, dyrenes sundhed og produktivitet, bedriftens afgrødeproduktion, økonomi og miljø belastning, samt det overordnede perspektiv i relation til systemets potentiale i forhold til en forøget og mere afbalanceret produktion af økologiske fødevarer. På bedriftsniveau vil projektet dokumentere de produktionsmæssige og driftsøkonomiske effekter af høj andel af frisk græs. Det vil direkte kunne implementeres på økologiske kvægbedrifter og vil kunne medvirke til en øget omlægning til økologi såvel indenfor mælk som de øvrige sektorer.

Note 21. GreenPork – Økologisk svinekød produceret med græs-protein

Tilskudsmodtager: Aarhus Universitet

Hovedformål: Forskning og forsøg

GreenPork vil beskrive kød- og spisekvaliteten af svinekød fra slagtesvin fodret med 0, 5, 10 og 15% græs-protein, og dermed an vise hvordan græs-protein kan indgå som proteinkilde til økologiske slagtesvin med optimal kød- og spisekvalitet.

Et dosis-respons forsøg med græs-protein til slagtesvin, som gennemføres i projektet SuperGrassPork udgør materialet for GreenPork. Otteogfyre grise er fordelt på fire behandlinger: 0, 5, 10 og 15% græs-protein i fodrationen fra fravæning til slagting. I GreenPork udtages der 24 timer efter slagting 2 muskler fra hver slagtekrop, som anvendes til kød- og spisekvalitetsanalyser. Der bestemmes pH, farve, tekstur, fedtsyresammensætning, oxidationsgrad på udskæringerne og der gennemføres en sensorisk analyse af aroma, smag og mørhed af de to udskæringer på DMRI, Teknologisk Institut. Data analyseres statistisk, og resultater og konklusionerne formidles via fagtidsskrift, internettet og ved mundtlig indlæg ved workshops.

GreenPork leverer fakta om kvaliteten af svinekød fodret med græs-protein. Det betyder, at både positive og negative konsekvenser af at erstatte konventionelt protein med græs-protein vil blive identificeret og vil kunne inddrages straks i udviklingen af bioraffineringsstrategier og fodringsstrategier med græs-protein.

Note 22. Udvikling af økologiske mælkeproduktionssystemer med forlænget ko-kalv-samvær i mælkefodringsperioden

Tilskudsmodtager: Aarhus Universitet

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål er at udvikle nye økologiske mælkeproduktionssystemer, hvor kalvene går hos deres mødre i hele mælkefodringsperioden. Baggrunden er, at ko-kalv-samvær imødekommer det økologiske princip om, at dyrene får opfyldt naturlige behov.

I projektet opsamles udenlandske erfaringer med praktiske, produktivitmæssige og økonomiske konsekvenser ved implementering af ko-kalv-samvær i en bred vifte af eksisterende mælkeproduktionssystemer med forlænget ko-kalv-samvær i mælkefodringsperioden i Tyskland og Holland. Disse data skal efterfølgende danne grundlag for system beregninger, samt screeninger af betydningen af at indføre ko-kalv-samvær i danske økologiske malkekægsbesætninger. Derudover gennemføres forsøg med tidlig tilknytning af ko-kalv, ko-kalv samvær af forskellig varighed henover døgnet i mælkeperioden, samt med metode til adskillelse af ko og kalv efter mælkeperioden. Endelig vil der blive udviklet vejledninger til valg af ko-kalv-systemer under forskellige danske forhold, samt konkrete pasningsanvisninger til gennemførelse af systemet i praksis.

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2019

Projektet vil være med til at udvikle et system med forlænget ko-kalv-samvær og bidrage til, at det kan implementeres i forskellige typer af danske malkekvægsbesætninger. Det forventes at bidrage til at forbedre dyresundheden og velfærd i den økologiske malkekvægsproduktion.

Note 23. Kortlægning af dansk økologisk mejerimælk – Danmilk

Tilskudsmodtager: Aarhus Universitet

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets hovedformål er at indsamle og udføre en omfattende monitorering af den indvejede økologiske mælk (silomælk) fra et repræsentativt antal danske mejerier, over en periode på 2 år, og undersøge hvordan dens sammensætning og specifikke komponenter varierer hen over året.

Projektet er en del af et større projekt omkring kortlægning af dansk mejerimælk, hvor der i det samlede projekt vil blive indsamlet prøver fra silomælk fra de deltagende små, mellemstore og store mejerier månedligt over 2 år. Der vil blive indsamlet fra forskellige indvejninger/produktionsstrømme på 12-15 danske mejerier svarende til omkring 500 prøver af rå mælk til videre analyse af mælkenes detaljerede komponenter (overordnet og detaljeret sammensætning). Kortlægning af variation af dansk mejerimælk vil danne baggrund for optimal udnyttelse af mælkenes iboende sæsonmæssige og geografiske variation, samt sikre, at en høj kvalitet bibeholdes og dermed at tab og procesvariationer, som tilskrives mælkeråvarens kvalitet, reduceres. Ved at udarbejde et tabelmateriale over både udgangspunkt og variationer for dansk mejerimælk (både økologisk og konventionel) er der et unikt nationalt materiale som kan bruges til at slå op i, og se hvad er gennemsnit og variationer.

Projektet giver mulighed for differentiering af mælk og udvikling af nye produkter gennem en række analyser på den indsamlede mælk.

Note 24. Økologi på uddannelser

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Afsætningsfremme

Formålet med projektet er at øge fokus på økologi blandt elever, studerende og faglærere på landets fødevarerrelaterede uddannelser samt skabe dialog mellem producenter og aftagere, hvilket på sigt skal føre til øget udvikling og afsætning af økologiske varer.

Projektet indeholder fem arbejdpakker:

ØKOLOGISKE FOOD FIGHTERS, som klæder 10-15 af fremtidens madprofessionelle på til at udfylde rollen som økologiambassadører overfor medstuderende, på sociale medier og i deres fremtidige arbejdsliv.

BRUSH-UP DAG, som samler tidligere Økologiske Food Fighters og opdaterer dem med viden og trends om økologi. Dagen sikrer commitment, så de fortsat tænker økologien ind i deres professionelle virke.

FRA GREB TIL GAFFEL FOLLOW-UP, som skal sikre praktikudveksling mellem 60 kokke- og landbrugselever samt få landbrugs- og kokkeskoler til at tage ejerskab for projektet, så de fremover selvstændigt tilbyder sådanne praktikforløb.

Note 25. Økoboost til fremtidens landmænd

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Uddannelse

Formålet med projektet er at inspirere unge landmænd (produktionsledere og agrarøkonomer) på vej ud i erhvervet til at se i økologiens retning for at sikre fremtidens økologiske råvaregrundlag og bidrage til generationsskifteudfordringen blandt økologiske landmænd, hvor 70 pct. er over 50 år.

De arrangeres to Økoboost-dage for landbrugsskolerne, der inspirerer unge til at vælge den økologiske produktionsform, når de skal vælge beskæftigelse efter endt uddannelse. På Økoboostdagene vil eleverne få faglig viden om den økologiske produktionsform, indsigt i nye forretnings- og samarbejdsmodeller, etablering, finansiering og markedspotentialer samt lejlighed til at debattere holdninger og synspunkter i forhold til den økologiske produktionsform på et fagligt oplyst grundlag. Økoboostdagene holdes i foråret 2019, hvor både produktionsledere og agrarøkonomer er på skoleophold. Didaktisk tilrettelægges programmet med en blanding af oplæg og deltagerinvolverende workshops, afsluttende med en øko-battle mellem eleverne og

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2019

repræsentanter fra økologierhvervet, hvor dagens faglige input og refleksioner bringes i spil. Økoboost-dagene følges op af tilbud om besøg på økologiske flagskibsbedrifter samt en facebookside til spørgsmål, debat og netværkskontakter.

Note 26. Økologi for de mindste – til grundskolens 1. - 3. klasse

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Uddannelse

Formålet med projektet er at give børn i grundskolens yngste klasser viden om, hvad det røde Ø-mærke betyder og hvilken produktionsform, der gemmer sig bag mærket. Ved at udnytte børns naturlige nysgerrighed over for dyr og mad får de en grundlæggende viden om økologi, som de senere kan bygge videre på. Der udvikles et undervisningsmateriale, som, på en sjov og inspirerende måde, gør det let for lærerne at sætte økologi på skoleskemaet i natur/teknologi og/eller dansk i 1. – 3. klasse.

Undervisningsmaterialet indeholder et billedbåret hæfte med centrale øko-budskaber i børnehøjde, en tegnet læs-letbog med historier om de økologiske husdyrs levevilkår, et lærings-memoryspil med øko-motiver, en lille film om økologi hos landmanden samt opgaver og lærervejledning. Materialet kan også anvendes i tværfaglige forløb og helt oplagt i forbindelse med gårdbesøg. Undervisningsmaterialet distribueres fra Landbrug & Fødevarers skoleportal i en kasse, der samler et classesæt af ovenstående materialer.

Note 27. Klogere på biodynamiske principper og praksis - kurser for landmænd, medarbejdere og konsulenter

Tilskudsmodtager: Foreningen for Biodynamisk Jordbrug

Hovedformål: Rådgivning

Formålet med projektets aktiviteter er at højne vidensniveauet om de biodynamiske principper og dyrkningsmetoder hos nye biodynamiske landmænd og deres medarbejdere, 'omlæggere' og interesserede økologiske landmænd samt konsulenter med henblik på at øge deres viden, engagement, faglige dygtighed og driftsmæssige robusthed.

Aktiviteterne omfatter bl.a. sammenhængende seminardage med oplæg og debat om grundlæggende dyrkningsprincipper og praktisk anvendelse. Desuden med faglige præsentationer og erfaringsudveksling. Bedriftsbesøg inkl. mark/staldvandring med oplæg af værter og særligt kyndige om udvalgte emner workshop med teoretisk og praktisk undervisning og demonstration af metoder og redskaber planlægning af studieture til biodynamiske landbrug og konferencer i Danmark faglig formidling via artikler, videofilm og sociale medier Aktiviteterne giver deltagerne god mulighed for danne faglige temagrupper og øge deres netværk. I forbindelse med undervisningssituationerne formidles fagligt materiale i relation til emnerne. Desuden oversættes relevante artikler og metodebeskrivelser.

Note 28. Dyrkningsvejledning for økologiske æbler og pærer

Tilskudsmodtager: Økologisk VKST

Hovedformål: Rådgivning

Formålet er at vejlede nye og etablerede økologiske æble- og pæreproducenter, så de opnår den bedst opnåelige produktion, og forbrugerne får tilbudt flere danske økologiske æbler og pærer.

Der vil ske en sammenfatning af de seneste erfaringer indenfor økologisk dyrkning af æbler og pære til en praktisk og letforståelig dyrkningsvejledning. Vejledningen skal beskrive hvordan man etablerer og passer en økologisk æble- og pæreplantage både i meget intensive og mere ekstensive systemer. Vejledningen publiceres på nettet som en letlæst tekst med mange fotos samt links til korte videoklip, hvor man kan se, hvordan de enkelte arbejdsprocesser udføres.

Note 29. Øget produktion af øko-ungtyre af malkekvægsrace

Tilskudsmodtager: Udviklingscenter for Husdyr på Friland

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål er at skaffe vidensgrundlag for at kunne øge produktionen af økologiske ungtyre og dermed øge udbuddet af økologisk oksekød.

Den samlede indtjening vil blive højere, hvis de økologiske tyrekalve forbliver økologiske, da det giver en

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2019

bedre afregningspris sammenlignet med alternativ opdrætning som konventionelle ungtyre. Forbrugerne vil få mere økologisk hakket oksekød baseret på både ungtyre- og kokød. Tilmed kan en effektiv økologisk ungtyreproduktion imødekomme ønsket, fra både forbrugere og fra politisk hold, om økologiske fødevarer med lavere klimabelastning pr. kg kød.

Der laves fortsat registreringer og indsamles data fra de to besætninger, som er igangsat i 2018. Disse bruges til at udarbejde de praktiske anbefalinger til håndtering af økologiske ungtyre, holdstørrelse, størrelse af areal, afgræsning og hegning samt arbejdssikkerhed. I projektet udregnes der i 2019 omkostninger til økologisk ungtyreproduktionen og optimal afgangsvægt. Der udarbejdes en økonomimodel, som landmanden kan bruge til at beslutte det mest optimale slagtetidspunkt.

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2019

Særlig pulje: Økologisk Eksportfremme

Note 1. BioFach – mangfoldig fællesstand med øget kommerciel fokus

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Afsætningsfremme

Formålet med projektet er at etablere en dansk økologisk fællesstand på BioFach for derigennem at styrke og videreudvikle afsætningen af økologiske fødevarer til nære såvel som nye eksportmarkeder via bl.a. et målrettet og intensiveret samarbejde med internationale beslutningstagere både før, under og efter messen. Der vil være et øget kommercielt fokus under messen med henblik på at afsætte flere økologiske varer. Presseindsats og markedsføring på sociale medier både før, under og efter messen. Der vil efterfølgende ske en opfølgning og evaluering med udstillere og internationale beslutningstagere.

Note 2. Organic Export Academy - Øget økologisk eksportpotentiale via kompetencegivende akademi

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Afsætningsfremme

Formålet med projektet er at understøtte, videreudvikle og styrke virksomhedernes eksportkompetencer for derigennem at øge afsætningen af økologiske fødevarer på eksportmarkederne. Mange virksomheder er stadig på et tidligt stadie i deres eksportarbejde og søger derfor fortsat viden, værktøjer, erfaring og inspiration. I projektet planlægges og afvikles seminarer og inspirationsture. Formidling af program via bl.a. nyhedsbreve, annoncer og website. Efterfølgende en opfølgning, evaluering og udsendelse af materiale fra seminarer. Aktiviteterne er planlagt ud fra følgende 4 temaer: 1) Øget markedskendskab – økologisk eksport til nære eksportmarkeder samt nye eksportmarkeder. 2) Eksportløft ift. varettagelse af dialog med økologiske eksportkunder på messer eller til kundemøder. 3) Øget kendskab til trends og konceptudvikling for økologiske fødevarer på eksportmarkeder. 4). Inspirationsture til markeder, der kan være med til at øge trends- og innovationsniveauet

Note 3. Fælles eksportfremstød på PLMA 2019

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Afsætningsfremme

Formålet med projektet er at etablere en 100% økologisk fællesstand på PLMA og derigennem fremme afsætningen af økologiske fødevarer til nære og nye eksportmarkeder ved bl.a. at skabe kontakt mellem udstillende virksomheder og internationale beslutningstagere. Der vil være et øget kommercielt fokus under messen med henblik på at afsætte flere økologiske varer. Presseindsats og markedsføring på sociale medier både før, under og efter messen. Der vil efterfølgende ske en opfølgning og evaluering med udstillere og internationale beslutningstagere.

Note 4. Branding af verdens førende økologination

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål er at brande Danmark som verdens førende økologination for derigennem at øge afsætningen af økologiske fødevarer på eksisterende og nye eksportmarkeder. Formidling af know-how skal udnyttes til at skabe adgang til kommercielle samarbejdspartnere hos detailkæder og grossister samt til medier og meningsdannere på de største eksportmarkeder.

Projektet vil omfatte følgende aktiviteter: Præcisering af markeder og specifikke aktører som fokus for brandingfremstød. Planlægning og udarbejdelse af præsentationer til udvalgte eksportmarkeder og nøgleaktører. Udarbejdelse af markedsføringsmateriale for "Verdens førende økologination". Formidling af præsentation tilpasset udvalgte eksportmarkeder for udvalgte målgrupper. PR-indsats og kommunikation via sociale medier.

Note 5. BioFach – forprojekt til 2020

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Afsætningsfremme

Formålet med dette projekt er at kunne gennemføre et effektivt, retvisende og grundigt forarbejde for fællesstanden på BioFach i 2020 for således at opnå succesfuld gennemførelse af messen for udstillerne.

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2019

Note 6. Deltagelse og markedsføring af økologiske fødevarer på ANUGA 2019 i Köln

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål er at udvikle og fastholde eksporten af økologiske fødevarer til en række nøglemarkeder gennem deltagelse med fællesstand for økologiske fødevareeksportører på verdens største fødevareudstilling ANUGA i Köln. Tyskland er det største marked i EU for økologiomsætning og er derfor forsat det vigtigste marked for eksport af økologiske fødevarer. Deltagelse på fællesstand vil skabe mulighed for adgang til det største marked i Europa for økologi samt til en række andre nøglemarkeder, hvorfra der kommer besøgende.

Note 7. BioFach Shanghai 2019 – deltagelse på fødevaremesse og markedsføring af økologiske fødevarer

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Afsætningsfremme

Formålet med projektet er at øge den økologiske fødevareeksport til Kina. Der er en markant stigning efter økologiske fødevarer i Kina generelt, men især stigningen i efterspørgslen på økologisk mælkepulver har været voldsom. Udstillingen BioFach i Shanghai er den vigtigste messe for økologiske fødevarer i Kina.

Projektet skal igennem deltagelse på BioFach i Shanghai med en fællesstand for økologiske eksportører skabe adgang til markedet og kontakt til potentielle og eksisterende kunder, distributører og kontakter. Samtidig bidrager fællesstanden til at positionere den danske økologiske produktion i Kina over for myndigheder, presse og beslutningstagere. I kraft af messens vigtighed sikrer deltagelse, at økologien vil blive bredt eksponeret på det kinesiske marked.

Note 8. Food service indsats på nærmarkeder – Sverige og Tyskland

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Afsætningsfremme

Begge markeder er suverænt de største i Europa for økologiske varer. Begge markeder er i vækst, og mulighederne for at fortsætte denne positive udvikling er særdeles gode. Projektets formål er således at støtte producenterne i deres afsætning af økologiske varer til markederne. Dette gøres ved at skabe afsætningsaktiviteter rettet mod foodservicesektoren på begge markeder, som viser vækst. Gennem seminarer, produktpræsentationer og møder, vil eksportører af økologiske fødevarer få kontakt til grossister, cateringselskaber og storkøkkener/restauranter på begge markeder. Gennem præsentationer af omlægningscases fra Danmark og Tyskland/Sverige skabes opmærksomhed omkring leverandørerne af økologiske fødevarer.

Note 9. Dansk-kinesisk samarbejde om lettere markedsadgang og fordoblet øko-eksport

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektet skal medvirke til en fordobling af den økologiske eksport til Kina. Dette skal opnås via et forstærket samarbejde med de kinesiske myndigheder for at fuldende den igangværende proces mod en lettere markedsadgang til gavn for både nuværende og nye eksportører. Det indebærer, at Danmark skal afholde økologiseminar i Kina for nøgleaktører hos de kinesiske myndigheder, der ligeledes skal til Danmark for at se/høre hvordan dansk økologi og økologikontrol foregår i praksis og derudover undervise/fortælle om, hvad kinesiske kontrollører har fokus på. Endvidere skal økologien brandes overfor bloggere, meningsdannere og indkøbere i Kina via oplæg og møder på messer og lign.

Note 10. Fremstød i Italien for økologiske fødevarer

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Afsætningsfremme

Formålet med projektet er at støtte den økologiske fødevareeksport til Italien. Der er i Italien tale om et decideret boom for den økologiske efterspørgsel og afsætning. Rene økologiske kæder som Naturasi oplever fremgang og samtidig har de etablere supermarkeds-kæder også taget økologien til sig og med vækst i egne økologiske mærker.

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2019

Projektet har til formål for at kortlægge mulighederne for øget eksport af økologi til Italien og præsentere eksportører af økologi til italienske supermarkeds kæder. Konkret skal der i samarbejde med Visit Denmark arrangeres fremstød i supermarkeds kæden Esselunga, Despar, Conad og Den økologiske kæde Naturasi.

Note 11. Fremstød i Italien for økologiske fødevarer

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål er at fremme afsætningen af økologiske fødevarer i foodservicesektoren på nærmarkederne Tyskland og Sverige. Begge markeder er suverænt de største i Europa for økologiske varer. Begge markeder er i vækst, og mulighederne for at fortsætte denne positive udvikling er særdeles gode. Projektets formål er således at støtte producenterne i deres afsætning af økologiske varer til markederne. Dette gøres ved at skabe afsætningsaktiviteter rettet mod foodservicesektoren på begge markeder, som viser vækst. Gennem seminarer, produktpræsentationer og møder, vil eksportører af økologiske fødevarer få kontakt til grossister, cateringsselskaber og storkøkkener/restauranter på begge markeder. Gemme præsentationer af omlægningscases fra Danmark og Tyskland/Sverige skabes opmærksomhed omkring leverandørerne af økologiske fødevarer.

Note 12. Dansk Økologisk Fællesstand på Internationale Grüne Woche 2019 i Berlin

Tilskudsmodtager: Organic by Nørskov/NewNordica

Hovedformål: Afsætningsfremme

Internationale Grüne Woche (IGW) er verdens største fødevaremesse. IGW er et mix mellem B2B og B2C. På IGW er der en markant stigende interesse for økologiske varer. Dette skyldes både en stigende besøgerinteresse, men også IGW's placering i Berlin, som er Tysklands og måske Europas økologihovedstad.

Formålet med projektet er at etablere en særskilt Økologisk Fællesstand på den Danske National Pavillon.

Note 13. Anuga 2019 Eksport af økologiske produkter rettet mod nye afsætningskanaler, hovedsageligt i Tyskland

Tilskudsmodtager: Producentsammenslutningen BAD (Bio Aus Dänemark)

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål er at styrke produktion og afsætning af danske økologiske fødevarer ved at identificere og bearbejde nye afsætningskanaler på eksportmarkederne og give de deltagende virksomheder indsigt i udvalgte markeders forretningskulturer samt løfte deres kompetencer i at bruge denne indsigt aktivt i mødet med kunden.

Der gennemføres et eksportseminar, som kan give de deltagende virksomheder viden om forskellige forretningskulturer og løfte deres kompetencer i at anvende disse forskellige kulturformer under mødet med kunden. Derudover etableres en økologisk fællesstand på fødevaremesse, hvor der er reserveret et areal i hal 5, som er hallen med økologi som fokusområde. Denne indsats målrettes kunder fra Tyskland samt udvalgte lande fra Sydøstasien, hvor der er store uudnyttede potentialer for danske producenter af økologiske fødevarer (Japan, Singapore og Sydkorea). Desuden en opfølgende aktivitet, hvor udvalgte kunder (key accounts) kommer til Danmark og besøger de danske virksomheder. Der arrangeres i denne forbindelse kontaktmøder mellem indkøbere fra de nævnte markeder og de danske leverandører af økologiske produkter.

Note 14. Økologisk fællesstand på ANUGA 2019

Tilskudsmodtager: Food from Denmark

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål er at skabe rammerne for en fortsat vækst af dansk økologisk fødevareeksport via en dansk økologisk fællesstand på verdens største fødevaremesse, hvor markedsføringen af økologi vil være med til at sikre den fremtidige udvikling af økologi.

Projektets hovedaktivitet er fokuseret omkring deltagelse på ANUGA 2019, som er et meget vigtigt mødested for den internationale fødevarebranche. Der etableres en økologisk fællesstand på messen, hvor rammerne for den fælles deltagelse på standen skabes via et fælles visuelt udtryk. Der vil efterfølgende ske en evaluering af virksomhedernes deltagelse.

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2019

Note 15. International markedsføring af dansk økologi på PLMA Amsterdam 2019

Tilskudsmodtager: Food from Denmark

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål er at skabe rammerne for en fortsat vækst af danske økologiske fødevarer på eksportmarkeder via en fælles dansk eksponering på verdens største private label messe.

Projektets hovedaktivitet vil være bygget op omkring etablering og markedsføring af en økologisk fællesstand på PLMA Amsterdam, som vil være placeret i forlængelse af den danske økologiske/konventionelle fællesstand. Fællesstanden vil være et ekstra tiltag, som skal sikre at der rettes specielt fokus på de økologiske producenter, som kun fokuserer på økologisk private label.

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2019

Særlig pulje: National Afsætningsfremme

Note 1. Det Økologiske Spisemærke – 10 års jubilæum

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Afsætningsfremme

Formålet er at skabe nye vækst- og markedsmuligheder for landbruget og fødevarer virksomheder gennem en styrkelse af Det Økologiske Spisemærke. For at nå projektets formål om at skabe vækst i det økologiske marked ved at sætte yderligere fokus på det økologiske spisemærke inddeles projektet i følgende indsatser:

- Hotline, taskforce og udvikling af best practice målrettet hoteller, restauranter og caféer
- Udvikling af argumenter og indsigter omkring Det Økologiske Spisemærke målrettet hoteller, restauranter og caféer
- Kampagne for det økologiske spisemærke i kantiner

Note 2 Økologisk Høstmarked 2019

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål er at skabe en national platform, der formidler de værdier, der ligger bag den økologiske produktionsform til forbrugerne og derved styrke afsætningen af økologiske fødevarer.

Der etableres Økologisk Høstmarked på gårde i hele landet, hvor forbrugerne med egne øjne kan opleve et økologisk landbrug, tale med landmanden og bliver klogere på, hvordan de økologiske råvarer produceres. På Økologisk Høstmarked vil det også være muligt for forbrugerne at opleve en forarbejdningsvirksomhed og høre mere om virksomhedens motivation for at vælge økologisk produktion. Høstens betydning for produktionen er omdrejningspunktet for virksomhedens Høstmarked.

Note 3 Kompetenceløft af økologiske virksomheder – specielt målrettet SMV'ere

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Afsætningsfremme

Formålet med projektet er at opkvalificere små- og mellemstore økologiske fødevarer virksomheder, så de via ny viden og inspiration forbedrer deres muligheder for at blive ligeværdige samarbejdspartnere for detailhandlen, og deres produkter derigennem opnår en varig plads på detail- og onlinehandlens hylder.

Der vil i projektet være to hovedindsatser:

Udvikling, planlægning og gennemførelse af uddannelses- og inspirationsdage med workshops og seminarer om bl.a. viden om detail- og onlinehandlens aktører, krav og forventninger; sociale medier, private label: inspiration, trends og markedsviden, det gode kundemøde mm.

Formidling af resultater og erfaringer fra uddannelses- og inspirationsdage. Her skal der udvikles en elektronisk 'håndbog' med arbejdstitlen: 'Kom godt i gang med samhandlen med detailhandlen' samt temasider til okologi.dk, hvor viden og erfaringer fra projektet formidles til målgruppen. Der vil være en PR-indsats både før, under og efter afholdelsen af uddannelsesdagene.

Note 4 Mad til bierne 2019

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Afsætningsfremme

Formålet er at øge afsætningen af økologiske fødevarer ved at gennemføre indsatser sammen med de økologiske landmænd og forbrugere. Indsatserne har til formål at oplyse forbrugerne om, at økologi er vejen til at skabe bedre levevilkår for bierne og naturen. Forbrugerens valg af økologiske fødevarer kobles således til en fremtidig sikring af en ren natur, fri for pesticider og med større biodiversitet.

Aktiviteterne gennemføres i samarbejde med de økologiske landmænd og detailhandelen, hvor forbrugerne informeres om, at de via deres økologiske valg kan være med til at sikre en bedre natur og dermed biernes overlevelse.

Dette sker via:

- Samarbejde med økologiske landmænd, som sår blomsterfrø til bierne på deres marker

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2019

- Samarbejde med detailbutikker, som markedsfører og uddeler 60.000 stk. blomsterfrø poser til forbrugere
- Samarbejde med online-handelen, som via deres abonnementskasser uddeler 10.000 stk. blomsterfrø samt markedsfører det på deres online medier
- PR-indsats og indsats på de sociale medier – PR-indsatsen gennemføres som et forbrugerevent

Note 5 De gode fortællinger om økologi og bæredygtighed

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål er at styrke det økologiske salg på kort og længere sigt ved at skabe en stærkere kobling mellem økologi og bæredygtighed hos forbrugere og madprofessionelle. Dette gøres for at adressere stigende forventninger til økologiske varer i forhold til påvirkning af klima, biodiversitet og ressourceforbrug, samt stigende tvivl opfanget hos forbrugere og madprofessionelle ift. økologiens bæredygtighed på disse tre områder, samt hvorvidt økologi kan sikre mad til alle i verden.

Projektet formidler fakta og positive fortællinger om økologi og bæredygtighed til de to målgrupper - forbrugere og madprofessionelle - via tre veje: De sociale medier og influenter; ledende fødevejjournalister og netværksbaseret videreformidling via bl.a. markedsaktører. Med primært fokus på verdensmål for klima, biodiversitet, ressourceansvarlighed og sult, samt et tværgående tema om trenden mod kritisk tilgang til kød, produceres der til de tre kommunikationsveje i projektet; korte videoer, artikler og "info-bidder", let-anvendelige, dokumenteret fakta og budskaber, social media postings, Q&A om de svære spørgsmål; samt produktion af en Økologi Tur og infomateriale til 200 fødevarer- og landbrugsjournalister fra Danmark og udlandet.

Note 6 Lokal og direkte afsætning – udnyt nye markedsmuligheder gennem viden og kompetenceløft

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Afsætningsfremme

Formålet med projektet er at øge den lokale og direkte afsætning af økologiske fødevarer ved at give et kompetenceløft til og skabe lokale samarbejder mellem landmænd og producenter for herigennem at styrke deres forudsætninger for at udnytte nye markedsmuligheder. Direkte og lokalt salg er i projektet defineret som salg fra en landmand eller mindre producent direkte til detailhandelen, foodservice eller salg via gårdbutik/stalddør.

I projektet indgår to arbejdsplaner med aktiviteter, som på hver sin måde giver et kompetenceløft til de økologiske landmænds forretnings- og markedsmæssige forståelse. Det skal bidrage til en større mangfoldighed, højere kvalitet, bredere udbud og større tilgængelighed af lokale økologiske fødevarer – og på lang sigt en større lønsomhed for producenten.

Arbejdsplan 1 - Nye markedsmuligheder og roller kræver ny viden og værktøjer. Aktiviteterne i denne arbejdsplan er et målrettet kursus- og uddannelsesforløb for de økologiske landmænd og producenter, der afsætter – eller har planer om at afsætte - deres produkter direkte og/eller lokalt. Der er særligt fokus på de rammevilkår og krav, der er for økologiske producenter fra såvel myndigheder som markedet og kunderne. Arbejdsplan 2 – Lokale samarbejder – udvikling af nye veje til lokal og direkte afsætning. Aktiviteterne i arbejdsplan 2 skal understøtte dannelse samt udvikle og understøtte lokale netværk, der arbejder med lokal afsætning for at gøre det muligt for flere landmænd og lokale aktører langs hele værdikæden at løfte opgaven med lokal afsætning – et arbejde der bl.a. kan omfatte råvarekvalitet, lønsomhed, produktudvikling og -forarbejdning, logistik, markedsføring mm.

Note 7 Ambassadører for økologisk grønt i foodservice

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Afsætningsfremme

Formålet er at styrke afsætningen af økologiske grøntsager til grossister, kantiner og restauranter. De tre målgrupper er vant til, at alle råvarer er tilgængelige hele året. Derfor vælges alternativer, der ikke er i sæson og må hentes fra udlandet.

Der vil i projektet være tre hovedindsatser:

- SØG OG ERSTAT – som sikrer, at landets foodservice grossister har den fornødne viden til at rådgive professionelle køkkener om valg af økologiske grøntsager i sæson.

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2019

- BOOK EN MARK – hvor afsætningen styrkes ved at koble producenter af økologiske grøntsager med kunder i kantinekæderne og derved skabe målrettede afgrøder.
- KANTINER DYSTER PÅ ØKOLOGISK GRØNT – her øges efterspørgslen ved at skabe opmærksomhed omkring økologien. Hvilken kantinekæde-kok er dygtigst til arbejde med økologiske sorter?

Note 8 Økologisk ost og iscenesættelse i detail og foodservice

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektet understøtter en øget afsætning af økologiske oste i Danmark til BtB-målgrupperne (detail og foodservice). De enkelte arbejdsplaner under projektet skal samlet set bidrage til et større kendskab til økologiske oste og en forståelse for et uudnyttet potentiale.

Strategisk indsats overfor beslutningstagere i detail og foodservice: Indsamling af markedsdata og indsigter som fx forbrugeranalyser, indkøbsdata og trendanalyser er en forudsætning for en strategisk indsats. I projektet vil detailkæder og foodservice blive kontaktet vedrørende samarbejde. Alle vil blive tilbudt et møde, hvor indsigterne og potentialet for den enkelte aktør/kæde foldes ud. Derefter vil alle løbende blive tilbudt møder omkring afsætningsfremme af økologiske oste.

Der afholdes et work-seminar pr. aktør for hhv. mejeriansvarlige i detail og kokke og grossister i foodservice. Seminarerne vil først og fremmest bestå af faglige oplæg. Men også en praktisk masterclass for at folde iscenesættelsen ud.

Note 9 Fart på økologien i de hurtige måltider

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Afsætningsfremme

Formålet er at øge afsætningen af økologiske fødevarer til take away kæder og til attraktioner, der tilbyder hurtige måltider. Danskerne er vilde med take away, men hvor er økologien?

Der vil i projektet være følgende hovedindsatser:

- POTENTIALET FOR ØKOLOGISKE FØDEVARER I TAKE AWAY – sikrer kortlægning af de nyeste indsigter om økologien i de hurtige måltider og potentialet for take away kæder samt attraktioner, der tilbyder økologiske råvarer.
- SPARRINGSFORLØB MED TAKE AWAY KÆDER – styrker take away kædernes mod på økologien og øger aktivt udbuddet af økologiske fødevarer blandt de vigtigste kæder.
- "___XX___ GOES ORGANIC" – skaber fuld opmærksomhed omkring økologien ved at hæve niveauet af økologi på store attraktioner som f.eks. Tivoli, Kbh Zoo eller Danmarks Akvarium.
- KOMMUNIKATIONSINDSATS: "HVORFOR ER MIN BURGER IKKE ØKOLOGISK?" - vækker forbrugernes bevidsthed om manglen på økologi i de hurtige måltider i samarbejde med nøgle-aktører, meningsdannere, pressen og forbrugerne selv.

Note 10 Mere økologi hos slagterne – indsats hos supermarkeds- og privatslagtere

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Afsætningsfremme

Afsætningen af økologisk kød er stigende i detailhandlen, og der er potentiale for meget mere. Kød er en af de fødevarergrupper, hvor økologien ikke har vækset så hurtigt som inden for fx mejeri og grøntsager, så der er et markant uudnyttet potentiale for at øge den økologiske afsætning på dette område – og her spiller slagterne en vigtig rolle.

Som inden for mange andre fødevarer kategorier og produktioner er udfordringerne også her af både strukturel og holdningsmæssig karakter. Det kan være regler for håndtering, mærkning mm. og/eller værdier hos personalet, der kan være hæmmende for øget afsætning. Der er derfor behov for at slagterne (både detailslagtere og privatslagtere) får mere viden om økologisk kødproduktion og værdierne omkring økologi, men også konkret viden og redskaber til, hvordan de kan arbejde med økologisk kød uden at gå på kompromis med lovgivningen, regler, håndværk mv.

Projektet vil klæde slagteren på med viden om økologiske kød og formålet er, at slagterne efter forløbet er

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2019

rustet til at håndtere og formidle værdier om økologisk kød og hermed medvirke til, at øge afsætningen af økologisk kød. Det sker gennem faglige oplæg og masterclass. Masterclassen skal give inspiration til retter/produkter, som tilgodeser økologien – bl.a. anvendelse af hele dyret, hvis slagterne vælger at tage hele eller halve dyr hjem. Der er også fokus på tilbehør, da slagterne står for en stor andel 'mad ud af huset'.

Note 10 Økologi i store gryder – økologiske køkkenroser

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Afsætningsfremme

Formålet med projektet er at bidrage til en øget efterspørgsel efter økologiske fødevarer i storkøkkener ved at fremhæve og anprise de køkkener, der gør det bedst.

I projektet vil der ske en planlægning, udvikling og forberedelse samt markedsføring af prisen Økologiske Køkkenroser til offentlige køkkener i samarbejde med de tre fagforbund FOA, 3F og Kost- og Ernæringsforbundet. Derudover planlægning og afholdelse af inspirationsseminar for offentlige køkkener på Fødevededagen 2019 samt overrækkelse og kåring af vinderne af Økologiske Køkkenroser på Fødevededagen.

Note 12 Økologi som middel til vækst, velfærd og bæredygtighed i kommuner og regioner

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Afsætningsfremme

Formålet med projektet er at inspirere kommuner og regioner, der ikke har en økologistrategi, til at udvikle en, og at det skal være medvirkende til at øge produktion og efterspørgsel efter økologi i offentlige køkkener.

I mange af de kommuner, der ikke har politiske mål for arbejdet med økologi, ca. 2/3, er der meget fokus på løsninger, der kan bidrage til at løfte velfærd, vækst og bæredygtighed. Det er tre dagsordener, hvor økologien kan bidrage positivt. Omlægning til økologisk køkkenproduktion giver mere arbejdsglæde og bedre velfærd for de borgere, der spiser offentlig mad. Økologisk produktion er højværdiproduktion, der bidrager med mere værdi og flere arbejdspladser. Og økologisk landbrugsproduktion er medvirkende til at sikre en bæredygtig forsyning af rent grundvand og højere dyrevelfærd. Tilgangen i projektet vil således være, at økologien kan fungere som løftestang for andre offentlige dagsordener.

På den baggrund vil Landbrug & Fødevarer i samarbejde med Mandag Morgen afvikle en konference, der som målgruppe har de kommuner og regioner, der endnu ikke har en målsætning for arbejdet med økologi.

Note 13 Økologi i Foodservice 2.0

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål er at inspirere professionelle køkkener til i højere grad at efterspørge økologi og hermed bidrage til en øget afsætning af økologi. I projektet sættes der fokus på økologi, bæredygtighed og andre vigtige parametre, som optager foodservicesektoren. Projektet er, for at udnytte momentum og positive erfaringer, baseret på aktiviteter, der har haft stor interesse fra sektoren.

Økologikongres - afsætningspartnerskaber. På økologikongressen i 2017 afviklede Landbrug & Fødevarer en workshop for over 100 deltagere. Deltagerne kom fra restauranter, kantiner og grossister samt selvfølgelig en masse økologiske landmænd. Formålet med workshoppen var at knytte bånd mellem økologiske landmænd og foodservicebranchen – mange af landmændene vidste ikke, der var et begreb, der hed foodservice. Workshoppen fik en flot evaluering. I 2019 gentages succesen. Køkkenernes interesse for det landbrugsfaglige område er kun blevet større de sidste 2, så potentialet er til stede. En del af temaet på kongressen vil også være at fremhæve projektet fra Greb til Gaffel, hvor landbrugselever og kokkeelever udveksler praktikplads. På kongressen gennemføres 3 seminarer, hvor temaerne er:

- Greb til gaffel – hvordan kan vi styrke hinandens faglighed og interesse for hinandens fag
- REKO – lokal afsætning – erfaringer og muligheder. Potentialet for mindre økologiske producenter
- Økologiske racegrise – hvad vil køkkenerne have – smagearrangement med forskellige racer.

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2019

Note 14 Økologi på Danmarks største slagteriskole

Tilskudsmodtager: Zealand Business College

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektet har til formål at sikre branchen medarbejdere med indsigt, viden og kompetencer til at håndtere og udvikle det økologiske kødmarked gennem for det ene at udvikle ZBC, Roskilde til delvist økologisk slagteriskole og for det andet at øge afsætningen af økologiske slagtervarer gennem kompetenceudvikling i branchen.

Slagteriskolen i Roskilde (ZBC) er Danmarks største slagteriskole, og skolen har ambitioner om at blive Danmarks første delvist økologiske slagteriskole. Ambitionsniveauet er højt, og potentialet for øget afsætning af økologisk kød er enormt. ZBC's ambitionsniveau er, slagtning, opskæring, undervisning, kantiner og slagterudsalg gøres delvis økologisk.

I projektet vil der ske en udvikling af koncept og handlingsplan, Inspiration til faglærere – udvikling af seminar og kompetenceudvikling af faglærere, Udvikling af koncept for samt etablering af økologisk shop-in-shop i eksisterende slagterbutik – undervisning i håndtering af økologiske varer i butik, Returslagtning - herunder også undervisning af faglærere med henblik på rådgivning af eksisterende og kommende producenter af økologisk kød samt gårdbutik samt Kompetenceudvikling af slagtere – udvikling af efteruddannelsesforløb

Note 15 Sofari 2019 – Mere øko-gris i indkøbsvognen

Tilskudsmodtager: Producentsammenslutningen Fremme af Økologisk Kvalitets Svinekød (FØKS)

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål er at øge den langsigtede efterspørgsel efter økologisk grisekød og bidrage til at øge øko-grisens markedsandel i detailhandlen. Produktionen af økologiske grise er steget markant, og det er vigtigt at efterspørgslen blandt forbrugerne fortsat stimuleres.

I projektet inviteres forbrugerne på Sofari – et landsdækkende åbent arrangement den sidste søndag i maj. Til Sofari vil økologiske griseproducenter over hele landet give forbrugerne et oplevelsesbaseret indblik i den økologiske griseproduktions kvaliteter (dyrevelfærd, opdrætsforhold, fodring mv.), og økologiens øvrige værdier. Det er med til at give forbrugerne en forståelse for forskellen mellem konventionelt og økologisk produceret grisekød og den tilhørende prisforskel.

Der vil i markedsføringen af eventen blive formidlet budskaber om den økologiske griseproduktion og om økologiens bidrag til samfundsgoder. Projektet er med til at skabe troværdighed om økologien, ligesom projektet bidrager til at skabe dialog mellem økologiske landmænd og forbrugere til gavn for afsætningen. Endvidere bidrager Sofari til eksponering af den økologiske griseproduktion i medierne med presseomtaler og knap visninger af det økologiske griseliv på de sociale medier i kampagneperioden op til Sofari.

Note 16 Styrket markedsposition for den økologiske kylling

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer, SEGES

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål er at styrke og øge afsætningen af økologiske slagtekyllinger ved at dokumentere og synliggøre overfor danske forbrugere, hvordan økokyllingens velfærd og kødets smagegenskaber differentierer sig fra de øvrige slagtekyllingetyper. Markedsandelen for økologiske slagtekyllinger er ekstrem lav (1 %), og økokyllingen er gået fra at være det dominerende alternativ til konventionelle kyllinger, til at udgøre mindre end 50 % af de alternative slagtekyllinger, der i dag afsættes nationalt. Årsagen er en kraftig vækst i salget af nye typer af alternative kyllinger, som i 2018 har presset afsætningen af økokylling. Flere nye typer af langsomt voksende slagtekyllinger gør det svært for forbrugeren at se hvilke fordele, der findes ved økokyllingen.

I projektet kortlægges, styrkes og demonstreres de punkter, hvor økokyllingen differentierer sig fra andre kyllinger (race, levealder, udendørsaktivitet og grovfoder), og der leveres ny viden og dokumentation for økokyllingens fødevarer kvalitet samt potentiale ved korrekt tilberedning (sensorisk smagstest og tilberedningsvejledning). Ny viden formidles bredt og massivt til forbrugere, detailbranche, landmænd, sundhedsprofessionelle, undervisere og madskribenter via elektroniske/trykte medier.

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2019

Note 17 Æd den og red den!

Tilskudsmodtager: Randers Regnskov

Hovedformål: Afsætningsfremme

Helt overordnet har projektet til formål at fremme afsætningen af økologiske fødevarer baseret på bevaringsværdige genetiske ressourcer. "Æd den og red den!" skal udvikle og teste en fælles markedsindsats for økologiske produkter baseret på genetiske ressourcer for 4 økologiske fødevarerproducenter og virksomheder.

Projektet forankres i Randers Regnskov, som i kraft af dens strategiske fokus på genetisk biodiversitet og formidling heraf, kan løfte en større fælles indsats for området. Projektet udvikler og afprøver testprodukter og formidling i såvel virksomhederne egne sagskanaler og i Randers Regnskov. Der arbejdes både individuelt med virksomhederne og på tværs af virksomhederne i udviklingen af kommunikationsmateriale og testprodukter. Der udarbejdes en kvalitativ forbrugeranalyse baseret på udvalgt materiale fra projektet.

Note 18 Omlægningstjek til private professionelle spisesteder

Tilskudsmodtager: Fonden Københavns Madhus

Hovedformål: Afsætningsfremme

Interessen for økologi blandt professionelle køkkener vokser kraftigt, men usikkerhed og tvivl om det økonomisk/organisatoriske forsvarlige i en økologisk omlægning, er en stor barriere for beslutning om en helhjertet omlægningsindsats. Projektets sigte er at anvende guide og værktøj fra projekt "Økologisk køkkenomlægningstjek" samt resultaterne fra Økoløft Beslutningsgrundlag til omlægningstjek af potentialet i - og beslutningsgrundlag for økologiomlægning på private professionelle spisesteder.

Der gennemføres en markedsføringsindsats for omlægningstjek, der både har til formål at udbrede viden om omlægningstjek samt at rekruttere interesserede spisesteder til at omlægningstjek. Derudover vil der blive udført omlægningstjek på private professionelle spisesteder i hele landet.

Note 19 Grøn fremtid i fødevareresektoren: Fremme af økologiske vegetariske produkter

Tilskudsmodtager: Dansk Vegetarisk Forening (DVF)

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektet vil fremme den økologiske produktion til gavn for landmænd og fødevarerindustri. Projektet vil samtidig sørge for, at det meget købevillige segment af forbrugerne, som fortrinsvis eller altid køber vegetariske fødevarer, får flere økologiske varer at vælge imellem.

Der oprettes en rådgivningsfunktion i Dansk Vegetarisk Forening, en økologikoordinator. Formålet med stillingen er at rådgive landmænd, fødevarerindustri, forskere, iværksættere og detailhandel om udvikling af nye økologiske fødevarer, som imødekommer efterspørgslen efter økologiske vegetariske fødevarer.

Økologikoordinatoren vil desuden arbejde med at opfordre virksomheder til at udvikle økologiske varianter af eksisterende vegetariske produkter og/eller helt konvertere eksisterende produkter og/eller økologisere råvarer anvendt i eksisterende produkter. Der afholdes seminarer for en lang række producenter og detailhandlen.

Note 20 Råd til Økologi – fremtidens husholdning

Tilskudsmodtager: Frugtformidlingen

Hovedformål: Afsætningsfremme

Formålet er at udvikle metoder til opensource events, som formidler økologisk landbrug og husholdning. At øge nye børnefamiliers vidensgrundlag, så deres økologiske præference fastholdes. At fastholde erfarne økologiformidlere i den økologiske branche ved at vise nye forretningsområder. Alt sammen for at skabe glæde, energi og øget omsætning i økologiske gårdbutikker, detailhandel, butikker, restauranter, cafeér ol.

I projektet skrives og udgives en økologisk husholdningsbog til småbørnsfamilier, Råd til økologi – fremtidens husholdning. Derudover vil der blive afholdt husholdningsworkshops for småbørnsfamilier, 8 steder i Danmark i 2019. På sociale medier opdyrkes fællesskab for økologiske småbørnsfamilier samt økologiformidlere. Der vil ske en formidling af metoder og materiale til alle i det økologiske bagland, som kunne have interesse i at bruge det til formidling.

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2019

Note 21 Økologisk omlægning på efterskoler: Råvarer, drift og tanke

Tilskudsmodtager: Norm IVS

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål er at skabe øget efterspørgsel og forbrug af økologiske råvarer via økologiomlægning af køkkener. Produktet af projektet vil være omlægning i fire køkkener, informationsmøder og undervisningsdage samt udvikling af omlægningsværktøj, der aktivt kan bruges til yderligere omlægningsaktiviteter.

Der er p.t. 245 efterskoler med 28.500 elever og 6.000 ansatte, heraf 800 i køkkenerne. I køkkenerne arbejder de professionelle køkkenfolk og elever sammen om skolens måltider, og for mange elever er det en ny verden, der åbner sig. Her har den enkelte elev mulighed for at finde glæde og respekt for råvarerne og tilblivelse af måltiderne samt få forståelse for ernæringen i denne. Elever på efterskoler er mellem 15 og 18 år og er i en alder, hvor mange af deres værdier fastlægges. De erfaringer eleverne gør sig i køkkenet, og det værdisæt de stilles overfor i foredragssalen og i efterfølgende diskussioner, vil de kunne tage med sig resten af livet og viderebringe til deres forældre og lokalsamfund.

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2019

Puljen: Viden & Kompetencer

Note 1. Omlægningstjek – viden og kompetencer indenfor økologisk landbrugsproduktion

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer, SEGES

Hovedformål: Rådgivning

I projektet vil der blive gennemført omlægningstjek og fastholdelses/udviklingstjek. Derudover vil der blive afholdt informationsmøder og netværksaktiviteter for gruppen af nye økologiske landmænd.

Omlægningstjek er rettet mod konventionelle landmænd, som overvejer at omlægge til økologi. Et omlægningstjek kan bidrage med et grundlag for at træffe en beslutning om evt. omlægning til økologi.

Fastholdelses/udviklingstjek er rettet mod nuværende økologer og skal medvirke til, at de økologiske landmænd optimerer bedriften i stedet for at tilbagelægge til konventionel drift.

Note 2. Bæredygtighedstjek for nyomlagte bedrifter

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer, SEGES

Hovedformål: Rådgivning

I projektet vil der blive gennemført bæredygtighedstjek.

Et bæredygtighedstjek har til hensigt at forbedre de økologiske bedrifters præstation inden for klima, energi, biodiversitet, næringstoffer, jord, arbejdsforhold mv. Tjekket skal sikre, at økologer fastholder udviklingsretningen, og at økologien udvikles.

Målgruppen er bedrifter, som har været færdigomlagte i mindst et år, men maksimalt har været omlagt i to år.

Note 3. Omlægningstjek 2019

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Rådgivning

I projektet vil der blive gennemført omlægningstjek.

Omlægningstjek er rettet mod konventionelle landmænd, som overvejer at omlægge til økologi. Et omlægningstjek kan bidrage med et grundlag for at træffe en beslutning om evt. omlægning til økologi.

Note 4. Økologiske omlægningstjek af SMV'er – slagter og bager

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Rådgivning

I projektet vil der blive gennemført omlægningstjek hos fødevarer virksomheder. Målgrupper i projektet er bager og slagtere, som overvejer omlægning til økologi. Med et omlægningstjek får virksomheden et grundlag at træffe beslutningen på.

Note 5. Biodynamiske omlægnings-, fastholdelses- og bæredygtighedstjek

Tilskudsmodtager: Foreningen for Biodynamisk Jordbrug

Hovedformål: Rådgivning

I projektet vil der blive gennemført omlægningstjek, fastholdelses/udviklingstjek og bæredygtighedstjek.

Omlægningstjek er rettet mod konventionelle landmænd, som overvejer at omlægge til økologi. Et omlægningstjek kan bidrage med et grundlag for at træffe en beslutning om evt. omlægning til økologi.

Fastholdelsestjek er rettet mod nuværende økologer og skal medvirke til, at de økologiske landmænd optimerer bedriften i stedet for at tilbagelægge til konventionel drift.

Et bæredygtighedstjek har til hensigt at forbedre de økologiske bedrifters præstation inden for klima, energi, biodiversitet, næringstoffer, jord, arbejdsforhold mv. Tjekket skal sikre, at økologer fastholder udviklingsretningen, og at økologien udvikles.